

ÅRSPLAN del 1

august 2023 - juli 2024

for

Marihøna gårds -og friluftsbarnhage AS

Innholdsfortegnelse

Innledning

Kort om barnehagen s. 4

Om årsplanen s. 4

Smitteverntiltak s. 5

Transport s. 5

Natur og friluftsliv s. 6

Vi klatrer s. 7

Vi går på skøyter s. 7

Vi går på ski og aker s. 8

Vi sykler s. 9

Vi drar på kanoturer s. 9

Vi rir s. 10

Gårdslivet s. 10

Dyra våre s. 10

Hvorfor har vi dyr i barnehagen vår? s. 11

Barnas deltakelse i fjøset og med dyra s. 11

Jordbruk s. 12

Grønnsakshagene s. 12

Husmannspedagogikk s. 13

Tid s. 13

Tilstedeværelse s. 14

Tilgjengelighet s. 14

Vi vil ta husmannens verdier inn i barnehagen s. 14

Tidlig innsats og inkludering gjennom barns språkutvikling s. 15

Mat i barnehagen s. 15

Hverdagsaktiviteter s. 16

Barna deltar i husarbeid og vaktmesteroppgaver s. 16

Vi kildesorterer avfall s. 17

Vi gjenbruker det vi kan s. 17

Vi vektlegger håndverk s. 18

Vi leker i barnehagen s. 19

Sosial kompetanse s. 21

Hva kjennetegner de 5 hovedområdene s. 22

Dette er min kropp og dette er din kropp s. 23

Trygghetssirkelen s. 24

Psykososialt barnehagemiljø s. 24

Pedagogisk analyse s. 25

Brannvern s. 25

Henry -førstehjelp s. 27

Samarbeid på tvers av avdelinger og med lokalmiljøet s. 27

Felles arrangementer og fester s. 27

Vi drar på sommerturer s. 28
Samarbeid mellom avdelinger som har barn på samme alder s.28
Skoleklubben s. 28
Vanntilvenning i Ankerskogen s. 29
Furnes ungdomsskole s. 30
Videregående skoler s. 30
Høgskoler/universitet s. 30
Lokale gårder s. 31
Lokale bedrifter s. 31
Furnes fotball og Gålåsbanen s. 31
Biblioteket s. 31
Overgang fra barnehage til skole s. 31
Samarbeid mellom hjem og barnehage s.33
Generelt s. 33
Mykid s. 33
Månedspaner s. 33
Dagen i dag s. 34
Endring i kontaktinformasjon s. 34
Ny i barnehagen s. 34
Levere og hente i barnehagen s. 35
Foreldresamtaler s. 36
Tras, Alle med og Mio s. 36
Tilrettelegging for barn som trenger ekstra støtte s. 37
Klær i barnehagen s. 37
Vogner til soving i barnehagen s. 39
Bleier, våtservietter/engangskluter og kremer s. 39
Huskeliste for klær i barnehagen s. 40
Sykdom og fravær s. 41
Foreldremøter s. 41
Samarbeidsutvalget (SU) s. 41
Barnehagens nettside s. 43
Facebook s. 43
Møter s. 44
Planleggingsdager s. 44
Personalmøter s. 44
Pedagogmøte s. 44
Avdelingsmøter s. 45
Diverse planer for ansvar og rutiner s. 45
Aktivitetsplan for 2023-2024 s. 50

Innledning

Kort om barnehagen

Vi er en gårds- og friluftsbarnehage med beliggenhet i Furnes i Ringsaker kommune. Mari Østby-Deglum startet opp barnehagen i 2004 med to avdelinger og har utvidet ved økt behov for barnehageplasser. Med skog og mark på alle kanter har vi fine landlige omgivelser rundt oss. Vi legger stor vekt på natur og friluftsliv, fysisk aktivitet, samt stell og kontakt med dyr gjennom husmannspedagogikk. Fra 1. januar 2017 ble barnehagen organisert som et aksjeselskap og fikk navnet Marihøna gårds - og friluftsbarnehage AS.

Vi har 8 avdelinger fordelt på 3 enheter:

Tunet: Trollskogen, Hakkebakkeskogen og Lilleputtskogen

Skogholtet: Nøtteliten og Bjørnehiet

Alveskogen: Store-Alvene, Alvebarna og Små-Alvene.

Barnehagens åpningstid: mandag til fredag kl.06.45 - 16.45

Barnehagen holder stengt:

- Påsken: Onsdag før skjærtorsdag. Hvis det er færre enn 15 barn påmeldt totalt i hele barnehagen, holder vi stengt i påskeuka. Er det over 15 barn blir avdelinger slått sammen når det er mest hensiktsmessig, utfra barnetall og bemanning.
- Sommer: uke 28, 29 og 30
- Jul: fra og med 23.12.23 t.o.m. 01.01.24
- Planleggingsdager er barnehagen stengt for barna (se Aktivitetsplan s. 50)

Om årsplanen

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet som skal planlegges, dokumenteres og vurderes. Årsplanen er et styringsverktøy. Planen skal hjelpe oss til å «dra i samme retning» og sikre kontinuitet og utvikling. Årsplanen bygger på Barnehageloven og Rammeplan for barnehagen (fra 01.08.17) og gjelder for et barnehageår av gangen. Et barnehageår regnes fra 1. august til og med 31. juli året etter. Årsplanen skal godkjennes av barnehagens styrer og fastsettes av barnehagens samarbeidsutvalg.

Årsplanen har følgende funksjoner:

- Være et arbeidsredskap for barnehagens personale
- Dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser
- Gi mulighet for foreldre til å medvirke til barnehagens innhold
- Gi informasjon om det pedagogiske arbeidet til myndighetsnivå, barnehagens samarbeidspartnere, andre interesserte og foreldre.

- Vise hvordan vi i vår barnehage jobber med Rammeplanens formål og innhold, og hvordan vi gjør lokale praktiske og pedagogiske tilpassinger.
- Progresjon skal tydeliggjøres

Styrer i barnehagen leder prosessen med å utarbeide årsplanen og skal samarbeide med ansatte og barnehagens samarbeidsutvalg om dette arbeidet.

Vi har valgt å dele inn årsplanen i to deler:

Del 1: Generell del

Del 2: Årsplan for avdelingene

Årsplanens del 1 gjelder for hele barnehagen. Årsplanens del 2 utarbeides for hver avdeling, men avdelingene samkjøres slik at del to dokumenterer en progresjon gjennom hele barnehageløpet.

Årsplanen del 1, som gjelder for neste barnehageår, skal være tilgjengelig fra senest 1. august på vår nettside marihona-barnehage.no og under nyhetsbrev i MyKid. Årsplan del 2 vil ligge under avdelingens side på MyKid. Vedtekter finner dere på barnehagens nettside og i MyKid.

Smittevernstiltak

Barnehagen følger til enhver tid smittevernrådene myndighetene gir. Vi må derfor være forberedt på at det kan bli endringer i årsplaner og organisering av barnehagen i løpet av et barnehageår. Våren 2020 utarbeidet Folkehelseinstituttet en nivådeling av smitteverntiltak. Det er en trafikklysmodell med rødt, gult og grønt nivå. Barnehagen vil følge det nivået myndighetene til enhver tid anbefaler utfra den generelle smittesituasjonen i Norge.

Vi har tett samarbeid og oppfølging fra Private barnehagers landsforbund (PBL), bedrifthelsetjenesten, Ringsaker kommune og Kommunelegen når det gjelder aktuelle tiltak som blir iverksatt om det skulle bli behov ved smitteutbrudd i barnehagen.

Transport

Barnehagen har egen minibuss med 15 barneseter som kan tilpasses det enkelte barns høyde. Minibussen er godkjent for 17 personer inkl. sjåfør. Vi bruker minibussen når vi skal på turer, svømming osv.

Vi bruker privatbiler ved behov, og foreldre gir samtykke til om barna kan sitte på i MyKid.

«Naturen er et under,

livet er et eventyr»

Natur og friluftsliv

Barnehagen er omgitt av skog og natur på alle kanter, og er et utmerket utgangspunkt som en mangfoldig læringsarena. Uteområdet i barnehagen er en stor naturtomt hvor vi

har sandkasser, lavvo, gapahuk, bålplasser og oppbygget utelekeplasser. Under lekeapparatene har vi bark, ellers naturlig eng og skog. Vi har taubaner, klatrestativer og klatrevegg. Vi har asfaltert sykkelbane og vi har en gruset tursti i skogen for de som ønsker større utfordringer på sykkel. I tillegg har barnehagen to gressplener der mange forskjellige plasskrevende aktiviteter foregår.

I vinterhalvåret har vi oppkjørte skiløyper innenfor gjerdene våre og vi har egen skøytebane. Vi har også akebakker for alle nivåer!

Vi i barnehagen er opptatt av å gi barna mulighet til å komme nærmere naturen og det den har å by på. Vi vil at barna gjennom opplevelser og turer i naturen skal utvikle en forståelse for naturen og årets gang. Alle som jobber her, har høy faglig kompetanse på friluftsliv.

Barna får leke fritt, utforsker og lærer seg å bli glad i naturen gjennom alle årstider. I naturen utvikler de fysisk og psykisk styrke. Hele dagen trener de på motorikk og blir godt kjent med sine egne grenser. De lærer å reise seg hvis de snubler og prøver igjen. De lærer at skrubbsår gror. De knytter vennskap på tvers av avdelinger og alder. Klatre opp på en stubbe for så å hoppe ned igjen, eller balansere på en rot eller en stokk som er lagt ned på bakken, blir vi aldri lei av. Vi kan øve og erfare, stadig møte nye utfordringer og oppleve mestringsglede hele dagen!

Vi bruker sansene våre mye når vi er ute. Vi lukter, ser, føler, hører og smaker. Vi stiller spørsmål for undring og oppdagelser. Barna får kjenne på og reflektere over sine egne opplevelser.

Hvis barna trengte en pause kan de hvile seg på et skinn eller tepper under et tre, eller kanskje de vil krype opp i en hengekøye for å få en liten stund for seg selv. De minste har også vogner de kan ta en pause i.

Det er viktig å tilpasse friluftslivet til alder og utviklingstrinn hos det enkelte barn. Veien til målet er like viktig som turmålet. På turen kan vi oppdage nye, spennende ting som må utforskes og da tar vi oss tid til det. For de minste barna kan en tur til bekken utenfor gjerde til barnehagen føre til stor mestringsglede. Tenk deg at det er din første tur der du går på egne små føtter. For en herlig følelse! For de eldste barna kan en sykkeltur til Gålåsbanen oppleves som årets høydepunkt. Vi kjenner alle følelsen av de første sykkelturene uten støttehjul!

Vi klatrer

I barnehagen vår er vi veldig glad i å klatre! Gjennom klatring får barna utfordret seg selv og de opplever mestring, læring og utvikling på en morsom måte. Når vi klatrer, må vi selv finne ut hvor vi kan plassere hender og føtter for å komme litt høyere. Vi øver dermed på øye-fot og øye-hånd koordinasjon. Litt kribling i magen er det også når vi nærmer oss toppen av klatreveggen! Men det føles trygt fordi vi har god sikring. Alle voksne som klatrer med barn i klatreveggen har sikringskurs. Vi kan også klatre sammen på naturlekeplassen eller i trærne våre.

Vi går på skøyter

I vinterhalvåret går vi på skøyter. Vi har egen skøytebane med vant i barnehagen. Det er ingen nedre aldersgrense. I teorien kan du gå på skøyter hvis du kan gå på bena. For oss er skøyteglede i fokus, og vi jobber med å få frem en indre motivasjon i barnet.

Barna får lære grunnleggende skøyteferdigheter som å bøye seg eller hoppe. Mange av barna i barnehagen får sine første skøyteopplevelser hos oss. Det er viktig med nærværende og støttende voksne, både fysisk og psykisk 😊 For at barna skal oppleve å skyve fra på isen med skøytene sine, kan de støtte seg til en skøytetrener (stativ laget for dette formålet). Det er gøy å gå på rekker, i kjeder, danse og bevege seg. Etter hvert er mange med og spiller hockey.

Skøyter er en fin aktivitet for bevegelseserfaring og kroppskontroll. Barna kjenner på mestring, finner frem til indre motivasjon for å lære mer. Det er en super øvelse i å klare å reise seg når man ramler og fortsette der man slapp.

Vi oppfordrer til at barna som ønsker delta på dette tilbudet har med skøyter og hjelm selv slik at de får godt tilpasset utstyr. Barnehagen har hockeykøller til utlån.

Vi går på ski og aker

Så lenge det er nok snø kan barn som ønsker det ha med ski i barnehagen og bruke skiene så mye de ønsker selv. Vårt mål er at barna skal ha det gøy og at de skal lære med utgangspunkt i egne ferdigheter og forutsetninger. Vi har unike uteområder for fantastiske ski- og akeopplevelser. Ski og aking gir flotte naturopplevelser, mestringsfølelse, trener motoriske ferdigheter og er viktig som sosial arena der vi leker og utforsker grensene og ferdighetene våre sammen. Ski og aking er også en viktig del av vår kulturarv.

De voksne er nærværende og tett på. De inspirerer, motiverer og lærer barna skiteknikk. Staver er ikke lov i barnehagen. Uten staver blir balansen på ski mye bedre og sikkerheten ivaretas bedre uten staver. Vi har bakker der du kan øve på utfor, kulekjøring, hopp og slalåm. Når vi har ski- og ake dag i barnehagen i februar har vi skirenn med startnummer og diplom. Alle som vil får være med og alle får selv bestemme sitt eget tempo, vanskelighetsgrad og hvor mange runder de vil ta i de oppkjørte skiløypene våre. Alle heier på hverandre og vi fryder oss sammen over fullførte etapper.

Aking er kjempegøy! Det kiler i magen og vi fryder oss! Vi har flotte akebakker i barnehagen med ulik vanskelighetsgrad for å komme opp til toppen og ake ned og ulik fart. Vi har akematter og rumpeakebrett som vi deler på. Harde akebrett og kjelker kan brukes kun etter avtale med voksne da det kan være vanskelig å styre og det kan gjøre vondt å bli truffet av det.

Vi sykler

Så fort våren er her og snøen har smeltet, kan alle barn som ønsker ha med sine egne sykler og/eller sparkesykler i barnehagen. Syklene skal parkeres på anviste sykkelparkeringer. Alle som har med tohjulssykler og/eller sparkesykler må også ha med sykkelhjelm. Sykkelhelmen skal tas på rett før sykling og tas av når man vil leke noe annet. Det er ikke lov å sykle på tohjulssykkel eller sparkesykkel uten hjelm. Det er ikke lov å leke med sykkelhjelm på seg av sikkerhetsmessige årsaker. Vi har en del trehjulssykler barna kan låne i barnehagen. Trehjulssyklene ansees som leke og har begrenset med fart derfor trenger ikke barna hjelm når de sykler på trehjulssykler. Barna kan sykle når de vil og så mye de ønsker når det er frilek i barnehagen. Vi er opptatt av at sykling skal være lystbetont og vi sykler i all slags vær vår, sommer og høst. Vi har en asfaltert sykkelbane og en gruset løype i skogen barna kan sykle på. De voksne er tett på og støtter og hjelper barna. Vi øver på hvordan vi skal oppføre oss på sykkel og hvordan vi ferdes i trafikken. De største barna tar gjerne sykkelturer i nærområdet, til f.eks. Gålåsbane for å spille fotball eller besøke Kirkenær skole.

Vi drar på kanoturer

I sommerhalvåret tilbyr vi alle barn kanopadling fra 3-års alderen. Avdelingene drar på kanotur til Jessnes-stranda eller Mjøsparken 1-2 ganger i måneden. I månedsplanen vil det stå spesifisert når det er kanotur for avdelingen. Vi koser oss på tur med strand, sand og klatrestativ. Målet med kanopadling er at barna skal lære å ferdes trygt ved vannkanten, lære viktigheten og korrekt bruk av redningsvester, og lære grunnleggende ferdigheter i kanopadling. De voksne som er med har utendørs livredningskurs.

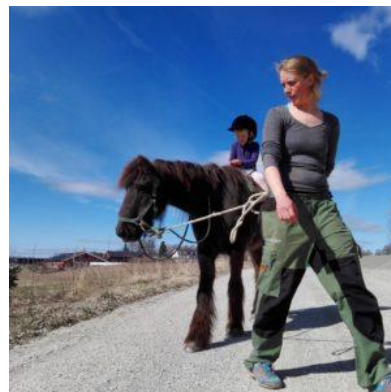

Vi rir

Det å stelle, ri og tilbringe tid med hester kan bidra til god psykisk helse. Barna får en begynnende forståelse for at hesten skal ha mat, stell og omsorg. Barnet erfarer å måtte tilpasse seg hesten og at barnet og hesten er et team når de rir. Barna får en begynnende erfaring av hvordan kroppen, stemmen og pusten påvirker hesten. Hesten gir umiddelbar reaksjon på barnets oppførsel, og barna kan dermed bli mer bevisst på hvordan samhandle med andre dyr og mennesker. Riding kan hjelpe barnet til styrket selvfølelse og selvbilde. Kommunikasjon med hest kan hjelpe barnet til bedre kommunikasjon og samspill med andre barn og voksne.

Vi har ansatte som har lang erfaring med hester, kan ri og som også har vært ride- instruktører. Vi tilpasser riding til hvert enkelt barn utfra barnets utgangspunkt. Vi har ridehjelmer i ulike størrelser slik at barnet får låne en hjelm som sitter godt på hodet. Alle barn i vår barnehage får selv styre hvor nær hesten de vil komme og når/om de har lyst til å ri. Det er viktig at barnet opplever trygghet og mestring og at barnet får bruke den tiden det trenger. Barnet vil alltid ha en voksen med seg som oppmuntrer, trygger, inspirerer og skaper gode rammer for barnet utfra barnets behov.

Gårdslivet

Dyra våre

I barnehagen vår har vi shettlandsponnyen Feline, og islandshesten Lyksur. Vi har tre geiter, kaniner, marsvin, dvergsilkehøns, vaktler og minigris. Inni mellom har vi kyllinger, som vi følger fra egget blir lagt, via klekking og til voksen høne eller hane. Vår beliggenhet gjør at vi kan gå på besøk til nabogårder som har kuer (noen ganger kalver) og sauer. Er vi heldige får vi være med på lamming. Vi får lov å besøke Lykset gård og se på de store hestene der. Der får vi også hilse på føll når de har det.

Hvorfor har vi dyr i barnehagen vår?

Dyr er både til kos og nytte. Vi ser at barn tiltrekkes av dyr og det skaper mye glede og trivsel.

Barna deltar aktivt i de daglige omsorgsoppgavene. Gjennom å delta på fôring, skifte halm, gi vann, stell og kos, utvikles evnen til å ta ansvar, vise omsorg og empati helt naturlig. Gjennom omsorg lærer barn å vise følelser og kjærlighet. Barna opplever at det er bruk for dem og at de må tilpasse sin oppførsel etter hva som er bra for dyret. På den måten utvikler barna helt naturlig selvkontroll. De lærer å ta hensyn til dyrene og utvikle forståelse for hva dyrene trenger. Barna lærer å tolke dyrenes kroppsspråk,

kommunisere non-verbalt og vise respekt for dem. Læren om livets gang blir en naturlig del av dyredrift.

Barnas deltagelse i fjøset og med dyra

Barna får ta del i dyrenes hverdag med stell som børsting, rengjøring, foring og kos, samt riding. Alle avdelinger har faste fjøsuker der de har hovedansvar foring, stell og kos med dyra. Når det er fjøsuke er det det som er hovedprioriteringen til avdelingen. Avdelingene har ansvar for renhold av bås for et dyr, en måned av gangen. Det går på rundgang igjennom året slik at alle har vært igjennom stell for alle dyr og båser i løpet av et barnehageår.

I Årsplanen del 2 tydeliggjøres det hva avdelingen vektlegger i sine fjøsuker og hvordan de inkluderer barna inn i stell av dyrene. Det synliggjøres en progresjon fra barna er ca. 1 år til de begynner på skolen. Det skal være en gradvis tilvenning fra ett-åringene ser og observerer og gradvis nærmer seg dyrene med kos og mating, til daglige gjøremål i fjøset som stell av dyr, lære seg å se om dyra har det bra og riding.

For å sikre oss at alle barn i barnehagen får delta aktivt med stell av dyr, og for å sikre oss at alle dyra våre har det så godt som mulig, er det viktig med gode rutiner som alle barn og ansatte følger hver dag.

En spennende aktivitet i fjøset er å se om hønene har lagt egg! Finner vi egg blir det ekstra god mat for store og små.

Om sommeren har vi andre rutiner da dyra er ute og på beite. Disse rutineene endres fra år til år ettersom hvor dyra oppholder seg på det store uteområdet vårt, hvordan sommervær vi har osv.

Jordbruk

Ringsaker kommune er en stor jordbrukskommune der kortreist mat og matglede er i fokus. Noen husmenn leide egen jord, andre ikke. Vi har ikke egne jorder i barnehagen der vi dyrker korn eller høy. Men vi er heldige og har en kornåker som ligger inntil barnehagens område. Det er derfor helt naturlig for oss å følge årets gang i

jordbruket. Det er spennende å se hele syklusen fra jorda blir pløyd til det trøskes og kornet kan males til mel. Etter at jorda er pløyd slåddes den og deretter sås det med traktor og såmaskin. Når frøene er i jorda blir åkeren tromlet med en trommel. Nå begynner åkeren å vokse og gro. Hvis det er mye ugress sprøytes det etter noen uker. Så er det bare å vente på at kornet skal bli modent. Da må vi være tålmodige! Det

er spennende når det nærmer seg høstønn. Da trenger åkeren sol og varme slik at kornet modnes og blir klart til innhøsting. Høstån foregår vanligvis i august/september. Det er spennende når skurtreskeren inntar åkeren. Da vet vi at det straks er høst. Barna i barnehagen samler da havre til nek og vi forbereder oss til vinteren med å lage nek småfuglene kan få til jul.

Barnehagen har egen traktor. Det er også stas å besøke gårder som har store landbruksmaskiner og redskap.

I september har vi et ekstra stort fokus på gårdsliv i barnehagen. Den måneden avslutter vi med en stor gårdsfest. Da pleier vi å få besøk av traktorer. Vi har leker og aktiviteter knyttet opp mot gårdsdrift og dyr. Gårdsfesten oppsummerer og avrunder dyrking av jorda vår og vi gjør oss klar for høst og vinter.

Grønnsakshagene

Mat er et primærbehov. I dagens samfunn kan vi lett ta maten vår for gitt og ha liten eller ingen kunnskap om matproduksjon. Husmannspedagogikken (du kan lese mer om husmannspedagogikk på s. 13) vektlegger dyrking av grønnsaker. Vi har fire grønnsakshager: en på Tunet, en ved Bjørnehiet, en ved Nøtteliten og en i Alveskogen. Gode vaner som skapes i barnehagen, kan vare livet ut. Vi vil at barna i vår barnehage skal få god innsikt i matens opprinnelse og produksjon av matvarer. Matglede og matkultur er en viktig del av kulturen i Ringsaker kommune. Vi ser at matproduksjon og gode måltider skaper trivsel og opplevelse av å delta i et felleskap. Ved å delta i daglige gjøremål i grønnsakshagene våre får barna oppleve mestring og skaperglede, bli kjent med hvordan et lite frø kan bli til mat, hvordan en settepotet blir mange poteter, og hvordan bærbuskene gir oss masse bær hvert eneste år. Barna får god kjennskap til ulike redskaper, og viktigheten av god jord, sol og vann. Barna får motivasjon og opplever mestring utfra egne forutsetninger. De får sanse, oppleve og lære. De blir nysgjerrig på smaker, konsistenser og farger og får en grunnleggende forståelse for hvorfor sunn mat kan bidra til god helse og en bærekraftig utvikling.

Husmannspedagogikk

Barnehageåret 2019-2020 innførte vi husmannspedagogikk i vår barnehage. Husmannsplasser og husmenn er en viktig del av vår kulturarv. Pedagogikk omhandler utvikling, oppdragelse, læring og undervisning.

I Ringsaker er nok Prøysen den mest kjente husmannsplassen. Dette var barndomshjemmet til vår folkekjære dikter Alf Prøysen, og Prøysenstua er nå en del av Prøysenhuset.

Prøysenstua

Begrepet husmannspedagogikk kommer opprinnelig fra Danmark. Husmannspedagogikk handler i stor grad om «tankesettet vårt». Det handler om:

tid, tilstedeværelse og tilgjengelighet

Vi skal ha tilgjengelige og tilstedeværende voksne med god tid, som ser barna og møter dem der de er, akkurat her og nå. Vi skal være til stede i årstidene og de vil danne rammen for hverdagsaktivitetene våre og det pedagogiske innholdet. Før i tiden ble hverdagssituasjoner i stor grad brukt til læring. Barna var med de voksne og lærte ved å delta. Det ligger mye læring i å hjelpe til.

Tid: Vi vil ta hverdagen og tiden tilbake. Vi ønsker å gi barns medvirkning en stor plass. Vi skal ta oss tid til at barna får prøve å gjøre ting på sin måte, med veiledning fra de voksne. Barna skal få tid til å være nysgjerrige og kjenne på mestringsgleden. Vi vil prøve å la oppgaven styre, og ikke tiden. Da får vi indre ro. Vi må selvfølgelig ha rutiner gjennom dagen for å unngå kaos. Men om vi spiser litt før eller senere, eller flytter samlingsstunden, går det helt fint! Men det skal være til det beste for barna her og nå. Vi har det ofte så travelt i hverdagen og må rekke en hel masse. Mange unge opplever et sterkt press, med stort fokus på resultater og prestasjoner. Vi vil senke skuldrene og ha et mål om en stressfri hverdag for alle i barnehagen vår. Vi skal være sammen uten

at det trenger å ligge noe planlagt bak til enhver tid. Vi skal skape rom for dialog, undring og filosofering. Vi skal ta oss tid til at barna skal få erfare selv, gjennom å prøve, feile og lykkes.

Tilstedeværelse: Har du noen gang prøvd å legge deg ned på gresset og bare se opp på en blå himmel og skyene som beveger seg der oppe? Eller har du prøvd å sitte stille på en stubbe i skogen og betrakte en fugl? Tilstedeværelse i livet akkurat nå, i øyeblikket. Åpne sansene. Vi vil gripe øyeblikkene der barna er motivert for læring. Og det er mye som skal læres. Vi voksne i barnehagen skal være fysisk til stede, men også være mentalt påkoblet, med hjerte, omsorg, godhet og bevissthet. Barna skal bli sett, hørt, lyttet til og vi skal ta de på alvor. Det å være mentalt og fysisk til stede i situasjonen fører til at du blir mer avslappet og det gir mulighet til rolige og gode stunder sammen. Vi skal inkludere barna i hverdagens gjøremål, ha mye tålmodighet og la barna få delta og gjøre ting selv. Vi vil la barna få utfordre seg og prøvd på ting de aldri har gjort før. Vi skal invitere barna inn i det vi voksne skal gjøre. De voksne må bruke ord og begrep slik at barna blir stimulert til å bruke språket aktivt. Vi kan telle, måle, regne og konstruere. Barn trenger tid og rom for å lære. Barna i vår barnehage skal få førstehåndserfaring og lære gjennom en naturlig tredimensjonal verden.

Tilgjengelighet: Ha voksne tett på som gleder seg sammen med barna, veileder, trøster og oppmuntrer. Vi vil at barna skal få utfolde seg i naturen, få bruke og utvikle fantasien og kreativiteten sin med tilgjengelige og støttende voksne rundt seg. Barna skal få være med på alt som må gjøres i barnehagen, slik at vi opprettholder et hyggelig miljø rundt oss. Barna skal få kjenne på at deres innsats betyr noe for andre. Vi vil skape verdifulle barndomsminner der barna opplever trygghet, frihet og at det er bruk for dem.

Vi vil ta med husmannens verdier inn i barnehagehverdagen

En husmann er en som er løsningsorientert og bruker kropp og kreativitet i det daglige arbeidet som skal utføres. Husmannen er stolt av stedet sitt, ivaretar alt rundt seg og utnytter ressurser i skog og mark. En husmann viser gjestfrihet og viser omsorg for naturen og menneskene. En husmann har forståelse for årets gang, har respekt for naturen, og for samspeilet mellom naturen og menneskene. En husmann deler kunnskapen sin med andre og tar i et tak der det trengs. Husmannen har gjerne husdyr, dyrker mat, og høster av naturens goder. En husmann reparerer og gjenbruker det man kan, og sorterer søppel slik at mest mulig går inn i et naturlig kretsløp.

Tidlig innsats og inkludering gjennom barns språkutvikling (TIIBS)

Vi jobber mye med språk i barnehagen, både verbalt og nonverbalt. Av og til har enkelte barn også behov for supplerende kommunikasjon i form av tegn til tale, bildekort ol. Alle

barn skal ha tilgang til et rikt språkmiljø innenfor et inkluderende fellesskap, møte ansatte med høy språklig innsikt og kompetanse, og få tidlig språkstøtte.

Ringsaker kommune inviterte oss med i prosjektet TIIBS, som i hovedsak dreier seg om å videreutvikle barnehagens arbeid med språk, tidlig innsats og inkludering. Dette takket vi med glede ja til! Det er et prosjekt som går over 2 år, der vi får faglig påfyll, og vi skal jobbe systematisk med språkarbeidet i vår barnehage. Det er også fokus på å øke profesjonsfellesskapet mellom alle barnehagene, PP-tjenesten og Ringsaker kommune. SEPU (Høgskolen i Hedmark) er viktige bidragsytere i prosjektet.

Vårt mål for prosjektet er å videreutvikle:

- våre pedagogiske støttesystem
- rammer og rutiner for språkarbeidet i vår barnehagen
- vår kunnskap om barns språkutvikling
- vår bevissthet og kunnskap rundt tidlig innsats og inkludering gjennom språk
- bli inspirert og lære nye verktøy og metoder for å stimulere til språkutvikling

Prosjektet starter opp for fullt høsten 2022, så dette blir andre året vi er med. Barnehageåret 2022-23 har vi jobbet mye med å kartlegge hvor vi er, hva vi er sterke på og hva vi trenger å lære mer om. Pedagogiske ledere har også fått gruppeveiledning fra SEPU. Dette barnehageåret vil vi ha fokus på kompetanseheving, slik at alle ansatte har en felles plattform å jobbe utfra. De ansatte vil gjennom året bruke kompetansen innen språkarbeid på sine avdelinger.

Vi gleder oss til å gå videre på denne veien sammen med de andre barnehagene, PP-tjenesten, barnehagerådgivere i kommunen og SEPU. Vi håper vi fortsetter å lærer masse også dette året, som barna får stor glede og nytte av. Veien blir til mens vi går!

Mat i barnehagen

Barna får alle måltider i barnehagen. Foreldre betaler matpenger hver måned. Pris for matpenger fastsettes av Samarbeidsutvalget. Det å gi barna god og næringsrik mat er en del av den daglige omsorgen i barnehagen. Planlegging og tilberedelse av måltider er en viktig hverdagsaktivitet hos oss. Barna liker å være med og bestemme hva vi skal spise og hjelpe til med tilbereding av måltidene. Ved å la barna være med på matlaging får de mulighet til å tilegne seg kunnskap om hvor maten kommer fra og hvordan den lages. Måltider danner gode opplevelser og barna får kunnskap om tradisjoner og ulike matprodukter. De voksne er delaktig i måltidet og spiser sammen med barna.

Barn vokser raskt på kort tid og har et stort behov for næringsstoffer. Barns kosthold bør derfor være et sunt og variert kosthold slik at det dekker næringsstoffene kroppen trenger. Hos oss får de servert frokost, formiddagsmat (brødmåltid eller varm mat) og et mellommåltid på ettermiddagen. Å ha fokus på barns ernæring og helse i barneårene vil kunne gi helsegevinster og gode måltidsvaner for resten av livet.

Vi mener vann er den beste tørstedrikken, men tilbyr lettmelk til måltidene da melk er en viktig næringskilde. Av og til koser vi oss med juice til maten, eller lager smoothies.

Vi tar selvfølgelig hensyn til eventuelle allergier og matintoleranser. Avdelingene vil ved tilfeller av allergier og matintoleranser samarbeide tett med foreldrene i forhold til oppfølging og tilrettelegging av måltider i barnehagen.

Vi skal oppleve et hyggelig sosialt fellesskap under måltidet. Mange av måltidene tilberedes og spises ute. Rammene rundt måltidet er viktig. Det skal gi en følelse av trygghet og samhold. Vi har noen regler på avdelingene for måltidene slik at det blir hyggelig for alle. Vi øver på bordskikk og har hyggelige samtaler om det som opptar oss. Vi ønsker ro og god tid rundt måltidene. Barna skal lære å regulere selv, og kjenne på følelsen av sult, tørst og metthet.

Alle barn og voksne vasker hender med såpe og vann før matlaging og måltider. Når vi er ute bruker vi våtservietter og håndsprit hvis vi ikke har tilgang på vask. De som er ømfintlige mot våtservietter gjør vi egne avtaler med.

Alle avdelinger har egne kjøleskap og fryserer.

Baking av brød og annen gjærbakst er en viktig tradisjon vi ønsker å bringe videre. Veldig mange barn spiser kun kjøpt brød som er tilsatt mye salt. Ved å bake selv får vi et mye mer næringsrikt brød. Vi vil at barna skal bli kjent med melets kvaliteter, hva vi trenger for at brødet skal være godt for kroppen vår, at vi må tilsette gjær eller surdeigsarter, at vi må heve og kanskje kna brøddeigen, at den må stekes og får en brun og sprø stekeskorpe. Barna elsker å være med og bake. Enten kan vi sette brøddeigen dagen før og la deigen heve i kjøleskap natta over, eller vi kan sette deigen samme morgning som vi vil steke brødene. Vi ønsker at barna skal få kjenne lukten, smaken og lykken av nystekt brød og rundstykker. Og hvis vi av og til har hjemmelaget syltetøy blir lykken komplett!

Hverdagsaktiviteter

Barna deltar på husarbeid og vaktmesteroppgaver

Det er en god følelse å vite at noen har bruk for deg, bruk for hjelpen du gir. Når barna får bidra med husarbeid og andre oppgaver, føler de seg viktige og at det de gjør er betydningsfullt for andre. De får grunnleggende kunnskap om det de trenger for å kunne bidra, og alder og utvikling gir en naturlig progresjon. Det er viktig å kunne sørge for et hyggelig og rent miljø rundt seg. På et tidspunkt i livet skal barna stå på egne ben og i barnehagen får de gjøre seg sine første erfaringer om hva som skal til. Barna er nysgjerrige og synes det er stas å få være med de voksne. De deltar med å tømme oppvaskmaskin, dekke bord, lage mat, rydde etter mat, koste, feie og alt annet som må gjøres i et hus for at vi skal ha det rent og ryddig rundt oss.

Det er også andre ting som trengs i hverdagen, som vaktmesterne kan gjøre, men som barna også har stor glede av å få delta på. Hva skjedde med den lyspæra som ikke lyser lenger? Hvordan kan vi skifte den? Vi må måke snø og hakke is under alle portene våre på vinteren, vi må strø hvis det er glatt, vi må feie bort rusk og rask og legge ny barn under lekestativ. Vi må prøve å reparere når noe går i stykker. En vask som er tett? Det var underlig? Hva kan årsaken til det være? Det er et mysterium og barna kan være med å finne ut av. En stol som har et løst ben, må skrus fast. Må vi hente hjelp fra vaktmester eller fagfolk er det også kjempespennende å følge med på!

Barna kan ikke være med på alle oppgaver. Vi vurderer til enhver tid hva som er sikkerhetsmessig greit og hva vi voksne må gjøre selv. Sikkerhet vil alltid komme først.

Vi kildesorterer avfall

Vi vil lære barna viktigheten av å ta vare på naturen og miljøet vårt. Da holder det ikke å snakke, vi må handle. Vi kildesorterer alt avfall i barnehagen. Alle avdelingene kildesorterer avfallet sitt sammen med barna. Ragn-Sells eier beholderne og tømmer for oss. Avfall vi ikke har beholdere til i barnehagen, sorterer vi og leverer på Sirkula gjenvinningsstasjon. Restavfall går videre til material -og energigjenvinning. Det som ikke kan gjenvinnes deponeres. Brennbart avfall går til energigjenvinning. Matavfallet brukes til produksjon av biogass. Mange busser og renovasjonsbiler går på biogass produsert av matavfallet vårt. Papir, papp og kartong blir til råvare for ny papirproduksjon. Mesteparten av plasten vi leverer går til energigjenvinning som brukes til produksjon av fjernvarme. Glass og metall gjenvinnes til nytt glass og metall. Elektrisk og elektronisk avfall leverer vi på gjenvinningsstasjonen der noe blir brukt i produksjon av nye produkter, mens farlig avfall sluttbehandles. Impregnert trevirke regnes som farlig avfall. Det leverer vi derfor til gjenvinningsanlegget som behandler impregnert trevirke etter strenge regler slik at utslippene ved forbrenning blir minimale. Annet farlig avfall som batterier, malingrester, lysstoffrør osv. leveres på gjenvinningsstasjonen. Avfall fra fjøset, som møkk og brukt halm, oppbevares på godkjent plass før det kjøres bort til annen godkjent plass med traktor eller brukes til gjødsel. Emballasje fra fôrsekker leveres til gjenvinningsstasjonen eller i plastavfall.

Vi gjenbraker det vi kan

Som husmenn flest er vi opptatt av å ta vare på naturen vår. Det kan vi gjøre ved å kildesortere avfall. Men vi kan også gjenbrake noe avfall selv slik at vi kan spare miljøet for noe transport og opprettholde en naturlig syklus.

Hageavfall, som gress og løv, komposterer vi selv på anviste plasser i barnehagen. Vi må være tålmodige for det tar litt tid før det blir god jord vi kan bruke til plantene våre.

Vi kan lage gjødselvann selv av f.eks. brennesle og annet ugress, som vi legger i vann i bøtter med lokk på. Lukter vondt, men det viktige er at det gir plantene våre en miljøvennlig og god næring.

Rent trevirke kan vi gjenbruke i barnehagen. Vi kan snekre, endre slik at tingene får et nytt bruksområde, vi kan spikke flis eller sage det opp til ved som gir oss varme på bålet.

Før vi kjøper inn nye ting skal vi tenke oss om. Har vi noe vi kan bruke fra før? Vi kan ta en runde rundt til de andre avdelingene, fortelle om behovet vårt. Kanskje de har noe vi kan gjenbruke? Vi skal ta vare på det vi har. En hylle det ikke er bruk for et sted, kan flyttes til et annet sted, en gardin kan bli veggen på en liten lekehytte, et teppe kan bli fine putetrekk, en boks kan flyttes og få nytt innhold, en ripete hylle kan males, en hylle kan bygges om til et legobord, en plankebit kan bli fuglebrett.

Gjenbruk for oss betyr også å reparere når noe går i stykker. Vi mener at det beste for miljøet vårt er å ta vare på det vi har og bruke opp tingene før vi kjøper nytt. Hvis en bamse er så uheldig å få hull på magen, tar en voksen med barn, finner nål og tråd og reparerer. Hvis to sykler er ødelagte, tar en voksen med seg noen barn og bruker deler fra den ene sykkelen for å reparere den andre. Vi har også sykler der vi kan kjøpe deler som går i stykker slik at vi ikke må kaste hele sykkelen hvis f.eks. en pedal mangler.

I skogen vår finner vi masse materiell vi kan gjenbruke i lek, læring, håndverk og kunstuttrykk. Rognebær tredd på snor blir nydelig pynt, kvister og kongler kan brukes til veldig mye, vi kan bygge gjerder, lage barhytter. Også her stopper bare fantasien og kreativiteten oss.

Det er utrolig hva barn kan ta i bruk. Ofte kan ting som ikke er ferdigproduserte leker, gi den mest kreative og morsomme leken der barna holder på lenge. De planlegger, organiserer, konstruerer, flytter, bærer og stabler. De bruker kroppen sin aktivt. Materialrester fra bygging kan bli kjempemorsom konstruksjonslek i sandkassa. Gamle blomsterpotter, rør, tomgods og flasker kan kombineres i det uendelige. Er det i tillegg tilgang på noen vannpytter er lykken fullkommen!

Vi vektlegger håndverk

Vi er svært opptatt av sikkerhet og tilpasser alle håndverksaktiviteter både etter barnas alder, men også individuelt hvor de er i sin utvikling. Et lite barn kan f.eks. banke med en liten hammer på spikere som allerede er festet på en planke av en voksen, mens et større barn kan holde materialene og spikre sammen f.eks. en fuglekasse selv. Et lite barn får ferdig oppklippet materiell mens et større barn er modent for å klippe med saksen selv. Vi har en progresjon igjennom barnehageløpet.

Snekring liker de fleste barn godt. I barnehagen vår har vi en snekkerbod i Alveskogen som alle avdelinger bruker. Der har vi verktøy og materialer. Her får barna trent finmotorikk og grovmotorikk. Det er små grupper i snekkerboden samtidig og voksne tilrettelegger og er tett på. Her lærer barna å holde i hammeren og at det er lurt med

et hardt underlag når vi spikrer. Vi lærer hvordan vi håndterer skrutrekker, sag og kniv. Vente på tur er også noe vi naturlig må lære oss i snekkerboden.

Spikking er en morsom aktivitet. Dette kan vi gjøre på tur eller på faste plasser i barnehagen. Barna finner lett ro når vi spikker og vi har materialer rundt oss i naturen. Vi har strenge regler for bruk av kniv. Barna lærer hvordan de holder den, hvilken retning vi spikker (bort fra hånden) og hvordan vi overleverer kniven til en annen. Barna får erfaringer med hvilke pinner som egner seg til emne og hvilke som er for tynne og dermed knekker. Barna jobber side om side, med voksne tett på som veiledere.

Garn er et materiell vi verdsetter. Ull varmer og isolerer. Vi kan strikke, hekle, fingerhekle, fingerstrikke og veve.

Toving er også noe vi liker å gjøre i vår barnehage. Vi kan tove med naturlig ull eller vi kan tove noe som er strikket. Toving skjer når ull blir utsatt for temperert vann, såpe og bevegelse. Vi kan tove så mye forskjellig, for eksempel sitteunderlag og pynteting. Toving er en sanseopplevelse de fleste barn setter pris på!

Vi setter stor pris på om besteforeldre og foreldre bidrar med å strikke eller sy dukkeklær, eller andre ting de ønsker. Kanskje noen besteforeldre har lyst til å komme og bli med i snekkerboden eller bare leke og bygge i sandkassa. Da kan de bare avtale med avdelingen for vi synes det er hyggelig med besøk og aktiviteter på tvers av generasjoner.

Vi leker i barnehagen

Vi lever i et samfunn der veldig store deler av et barns liv er styrt av organiserte aktiviteter. Vi er opptatt av barns frihet og medvirkning. Lek er esensielt for alle barns utvikling. Leken er instinktiv, lystbetont, frivillig og spontan. Den er naturlig og utforskende. Lek er kommunikasjon og uttrykk som forbinder tanke og handling. Leken omhandler alle aspekter av livet og hjelper barn til å utvikles fysisk, psykisk, emosjonelt og sosialt. Lek er en måte å lære seg å leve på, å leke er livet. Vi vil at barna gjennom lek, skal øve på å løse sine egne konflikter, stå for sine egen mening, men samtidig være lyttende og finne løsninger. Nærværende voksne er viktig i dette arbeidet.

Leken oppstår i øyeblikket og trer i kraft umiddelbart. Den er en aktivitet der barnas indre dominerer den ytre verden. Det som barnet opplever og erfarer i miljøet undersøkes og praktiseres i leken og blir slik til kunnskap for barnet. De ferdigheter som barnet tilegner seg i lek er motorikk, kroppsfølelse, sosialt samspill, språkkunnskaper, ideer og grunnleggende matematiske ferdigheter. I leken bearbeider barnet inntrykk, problemer og motsetninger som barnet blir utsatt for i oppveksten. I lekens verden er alt mulig, der barnet kan forsøke å utforske verden rundt seg uten

frykt for hva som ville skjedd dersom det var på alvor. Lek er barnets arbeid og det beste som finnes! Vi mener den frie leken er den viktigste arenaen barnet har til å utvikle seg til hele mennesker.

Frihet i leken skaper store rom for å knytte vennskap. I vår barnehage skal alle ha noen å leke med. De voksne i barnehagen må tilrettelegge slik at alle blir kjent med hverandre og knytter bånd på kryss og tvers av alder og avdelinger. Vi skal også ha rom for at barn også ønsker å trekke seg tilbake og leke litt alene. Det kan være intenst å være en god lekekamerat en hel barnehagedag, og da kan det være godt å ha litt tid for seg selv når man ønsker det. Men ingen skal være ensomme.

Voksne i barnehagen setter rammene for leken, men barna skal ha stort handlingsrom innenfor rammene. Barna skal få utvikle seg i stor grad gjennom utforskning, lek og dialog. I vår barnehage skal de ansatte være bevisste på at barna skal få undre seg og være nysgjerrige, og lære gjennom nærværende og veiledende voksne. Vi vil gripe øyeblikkene. Vi er opptatt av at veien er et vel så viktig mål, som selve målet.

Lek er en typisk aktivitet blant barn, en aktivitet som gir tilfredsstillelse i seg selv. Den er spennende og gir et uttrykk for en indre drift. Å leke er å ta et skritt utenfor den virkelige verden, og ta sats inn i fantasiverdenen hvor alt er lov og "på lissom". Men leken er ikke bare for å ha det så gøy at det kiler i magen. Leken har også en lærende funksjon på mange områder. Gjennom leken utvikler blant annet barna sosiale relasjoner som det å lede andre og mulighet til å løse konflikter. De utvikler språket gjennom begrepslæring og utveksling av kunnskap. Å inneha lekekompentanse og å mestre leken, er med på å utvikle barnas selvfølelse som igjen gir en trygghet.

Vi har stort fokus på fantasi og kreativitet og ikke så stort fokus på innkjøpte uteleker. Vi er mye på tur og leker da med det vi finner på vår vei. Voksne er veiledere og tilrettelegger for finmotoriske og grovmotoriske aktiviteter. De voksne støtter og hjelper barnet med å komme inn i lek med andre barn når barnet trenger det. De voksne skal være aktivt med sammen med barna og bidra positivt i rollelek og regelleker. Barna skal bli trygge på og se verdien i å leke ute i all slags vær. Voksne bidrar og bygger videre på initiativene barna tar i leken.

Mål Marihøna barnehage fremmer lek og læring gjennom:

- Å stimulere til allsidig og variert lek
- Å bruke leken til å lage rom for formell og uformell læring

- Å ha gode, gjennomtenkte og planlagte aktiviteter
- Å ha tilgang på materialer
- Å ha dyktig, nærværende og veiledende personalet

For fremme barns lek og læring må personalet:

- Være lekne og tørre leke
- Være åpne for barns initiativ til lek
- Oppsøke barns lek der den er
- Legge til rette for lek og læring gjennom å gjøre rom og aktiviteter tydelige
- Planlegge og strukturere gode formelle læringsaktiviteter
- Være en part som kan utvikle og bringe leken videre
- Være en som kan invitere barn inn i etablert lek
- Ha kunnskap om lek
- Kjenne til enkeltbarnets behov

Sosial kompetanse

Sosial kompetanse handler om å kunne samhandle positivt med andre i ulike situasjoner. Denne kompetansen uttrykkes og tilegnes av barn i samspill med hverandre og voksne. Anerkjennende og støttende relasjoner er grunnlag for utviklingen av sosial kompetanse.

I Marihøna tenker vi at sosial kompetanse er summen av følgende fem hovedområder:

- Empati og rolletaking
- Prososial atferd
- Selvkontroll
- Selvhevdelse
- Lek, glede og humor

Hva kjennetegner de fem hovedområdene?

Empati og rolletaking

Selvhevdelse

- Å gjenkjenne, sette ord på og å skille mellom andre og egne følelser.
- Å sette seg inn i andres roller.
- Lytte og være medfølende.

Prososial atferd

- Å ta hensyn til andre i handling og å utføre handlinger som er til hjelp og nytte for andre.
- Å hjelpe, dele med, vise omsorg og inkludere andre.
- Å hjelpe andre å mestre mellommenneskelig samspill.
- Å gjenkjenne og rose positiv atferd hos andre.
- Å føle glede ved å vise omsorg for andre.

Selvkontroll

- Å takle det at andre ønsker noe som går på tvers av egne ønsker.
- Å frembringe aktuelle, gode og kreative løsninger på mellommenneskelige utfordringer.
- Å ta i bruk forsonende ferdigheter som: å gi seg, innrømme feil, tåle å tape, la seg bli ledet, fire på egne krav og la en annens vilje dominere når det er på sin plass.
- Å takle frustrasjon, og å kontrollere sine egne aggressive og egoistiske impulser.
- Å tilgi andre og være i stand til å oppgi sinne.

- Å ta initiativ til sosial kontakt på en passende måte.
- Å utvikle evnen til å "lese" den sosiale situasjonen og innrette sin egen atferd etter det samspillet som pågår.
- Å stå på egne krav når det er på sin plass.
- Å stå imot venne-/gruppepress.

Lek, glede og humor

- Å skille lek fra annen aktivitet og å tre ut og inn av leken.
- Å kunne lekekodene.
- Å bearbeide informasjon systematisk, slik at den kan brukes i leken.
- Å vise humoristisk sans og ta initiativ til moro
- Å føle glede ved å lære og undersøke nye ting
- Å føle glede ved lek og humor

For å oppnå disse målene må de voksne være bevisst sin rolle som modeller og veiledere for barna.

De voksne må:

- ✓ Vise positive følelser
- ✓ Justere seg etter og følge barnets initiativ
- ✓ Snakke til barnet om ting det er opptatt av og prøve å få i gang en samtale
- ✓ Gi ros og anerkjennelse for det barnet klarer å gjøre
- ✓ Hjelp barnet til å samle sin oppmerksomhet
- ✓ Gi mening til barnets opplevelser av omverden ved det dere opplever sammen og ved å vise følelser og entusiasme

- ✓ Utvide og berike barnets opplevelser ved sammenligninger, forklaringer og historier
- ✓ Sette grenser for hva som er tillatt på en positiv måte ved å peke ut alternativer

Dette er min kropp og dette er din kropp

I barnehagen vår jobber vi med at barna skal bli kjent med kroppen sin og utvikle en bevissthet om egne og andres grenser.

Kropp er gøy og spennende tema fordi vi alle har en!

Barn er nysgjerrige, de spør og observerer. Vi ønsker å utnytte nysgjerrigheten ved å gi barna innsikt og respekt, for både sin egen kropp og andres kropp. Vi skal lære at kroppene er veldig like, men likevel kan se ulike ut. Vi ønsker at barna skal verdsette og være glad i kroppen sin, og gjennom det kunne ta vare på kroppen.

Vi bruker naturlige situasjoner til å prate om kroppen med barna gjennom året. Dette kan være i svømmehallen, garderobesituasjoner, i stelle -og toalettsituasjoner, i lek, i fjøset, i samlingsstunder, vi kan lese bøker om temaet tilpasset barnets alder osv.

I samtaler med barna skal vi være konkrete. Det er viktig at barna kan kjenne seg igjen ved å ha tatt på, følt eller sett for å forstå. De voksne kan undre seg høyt over erfaringene, slik at barna blir nysgjerrige og motiveres til mer kunnskap. Et eksempel kan være når vi hjelper et barn med å pusse nesa. Hvordan kjennes det ut når nesa renner? Hvorfor kommer det egentlig noe ut av nesa? Hva kommer egentlig ut av nesa?

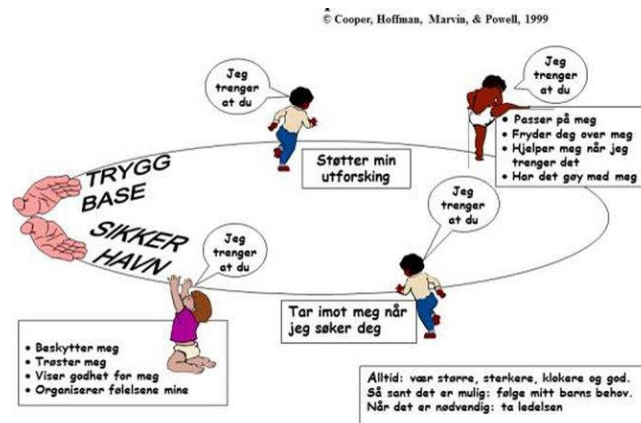
Avdelingene har også kropp som tema i løpet av året. For de minste i barnehagen er fokuset benevnelse av kropp og bli bevisst kroppen sin. For de mellomste er fokuset følelser og grenser for egen kropp. For de eldste er grenser for egen kropp og andres kropp, og hva som er lov og ikke lov i fokus. Det er viktig at barn blir trygge på å fortelle om negative og positive opplevelser. Det er viktig at barna blir kjent med egne grenser. Vi skal lære om berøring, følelser og hemmeligheter. Vi skal lære at det er viktig å si ifra hvis vi opplever noe vi ikke synes er greit.

I følge Bufdir.no oppgir 15% av norske menn og kvinner å ha vært utsatt for en eller flere former for seksuelle overgrep før fylte 18 år. De helsemessige konsekvensene kan være svært alvorlige. Som barnehage har vi et ansvar for å bidra til forebygging og avdekking.

Trygghetssirkelen

Vi bruker Trygghets sirkelen aktivt. For at barn skal få en god utvikling og et godt selvbilde trenger de å knytte gode relasjoner til voksne. Alle barn skal ha det trygt og godt hos oss. De skal oppleve god tilknytning til personalet og til hverandre. Barna skal bli sett og hørt og vi skal gjøre alt vi kan for at alle barn skal trives i vår barnehage. Vi skal se barnet innenifra og forstå de signalene barna gir oss. Trygghets sirkelen er et verktøy vi kan bruke for å forstå og møte barns behov. Hva er det barnet prøver å fortelle meg? Hvordan kan jeg møte barnet?

Psykososialt barnehagemiljø

Psykososialt barnehagemiljø handler om hvordan vi har det sammen med andre i barnehagen. Barnas opplevelse står sentralt, og kjennetegnes av trygghet, vennlighet, imøtekommenhet, innlevelsesevne, god kommunikasjon, glede, respekt og muligheter til å utvikle seg. Barna skal oppleve trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd. Barna skal føle at vi er ubetinget glade i dem, akkurat som de er, uavhengig av hva de gjør og ikke gjør. Alle skal føle seg verdsatt, føle seg inkludert i fellesskapet, bli lyttet til, sett og forstått. Barnet skal få oppdage og utvikle seg i sitt eget tempo, bli veiledet, motivert og støttet i sin utvikling.

Voksne skal være gode veiledere og rollemodeller slik at barna lærer å håndtere ulike situasjoner, og gradvis kunne finne gode løsninger selv. Barna skal oppleve å stole på seg selv og stå for sine valg, men samtidig kunne se de andres side av saken, tilpasse seg og møte andre på en god måte. Det er en naturlig del av utviklingen at barn opplever konflikter og konkurranse med andre barn, og voksne skal da veilede og vise ulike løsninger. Voksne i barnehagen skal være gode rollemodeller. Barn etterligner de voksne og voksne bør derfor være bevisst dette. Barna skal øve på kritisk tenkning, vi skal øve på at det er greit å være uenige, og vi skal lære barna å akseptere og ha respekt for ulike meninger.

Noen ganger må barn bli irettesatt av voksne, eller at voksne bestemmer noe barna ikke er enige i, uten at det er en krenkelse. Hva som er mobbing eller krenkelser må vurderes

helhetlig, ikke bare basert på barnets opplevelse. Et barn i barnehagealder har ikke opparbeidet seg så mye erfaring og har ikke så mange referansepunkter enda. Men barnet skal alltid bli tatt på alvor og bli lyttet til, og ha en opplevelse av at den voksne bryr seg om barnets mening og opplevelse. Det betyr ikke at barnet får bestemme.

Alle barn utforsker, prøver og feiler på veien sin. Det er naturlig å trå feil når man øver seg. Når barnet tar uhensiktsmessige valg, skal vi veilede barna til å finne gode løsninger på hvordan de kan gjøre det neste gang, og hvordan de kan ordne opp hvis andre blir lei seg.

Vi godtar ikke mobbing i barnehagen. I Barnehageloven kapittel 8 «Psykososialt barnehagemiljø», står det om dette. Alle som jobber i barnehagen har en aktivitetsplikt, og skal gripe inn hvis et barn i barnehagen utsettes for krenkelser, f.eks. utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Vi skal ha lav terskel for å gripe inn hvis et barn opplever å ikke ha det bra, eller hvis voksne ser at barnet trenger støtte og hjelp for å ha det trygt og godt.

Vi skal forebygge ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helse, trivsel, lek og læring. Vi skal fremme et positivt psykososialt barnehagemiljø.

Pedagogisk analyse

Vi bruker systematisk pedagogisk analyse som verktøy til kartlegging og til å finne gode, kunnskapsbaserte løsninger på ulike problemstillinger vi står ovenfor i løpet av året. Det handler om å formulere en problemstilling, finne opprettholdende faktorer, sette inn tiltak og gjennomføre tiltakene i barnehagehverdagen.

Brannvern

Brannvern har høy prioritet i vår barnehage og vi har fokus på det hele året. Barna skal tilegne seg enkel kunnskap og riktig holdninger til brannvern gjennom barnehageåret. Vi vil at barna skal bli så trygge som mulige i en tenkt situasjon, slik at de holder seg rolige og handler slik vi har øvd på. Vi vet at barn som blir redde gjemmer seg. Hvis barnet velger å gjemme seg når brannalarmen går, kan utfallet bli fatalt. Derfor er det ekstra viktig å ha fokus på dette.

I september bruker vi ekstra mye tid på hver avdeling til å forberede og øve barn og voksne best mulig på hva vi gjør hvis alarmen går. I begynnelsen av måneden snakker vi om dette avdelingsvis, og mot slutten av måneden har vi forberedt brannøvelse slik at barna skal få øve uten å bli skremt. Etter den forberedte øvelsen er de eldste barna med å evaluere hvordan det gikk og hva vi kan gjøre annerledes neste gang. Etter noen

uker har vi en uforberedt brannøvelse for å forsikre oss om at alt fungerer optimalt. Resten av året er det jevnlig uforberedte brannøvelser.

Mål for brannvern	For å nå disse målene må vi:
Barna skal kjenne lyden av brannalarmen.	Forberedt brannøvelse der barna blir kjent med hvordan lyden av alarmene er.
Barna skal vite hva de skal gjøre når de er inne og alarmen går.	Samtale i samlingsstunder. Bruke konkrete og bilder. Snakke om hvor viktig det er å ha på innesko. Fortelle alderstilpassete fortellinger. Vi later som alarmen går og gjør alt vi da skal gjøre. Passer på at alle barna får med seg alle ledd. Har fokus på ro og trygghet.
Barna skal vite hva de skal gjøre når de er utendørs og alarmen går	Samtale i samlingsstunder. Bruke konkrete og bilder. Fortelle alderstilpassete fortellinger. Vi later som alarmen går og gjør alt vi da skal gjøre. Passer på at alle barna får med seg alle ledd. Har fokus på ro og trygghet.
Barnet skal vite at det ikke er lurt å gjemme seg hvis det er brann.	Samtale om: - Om å leke gjemsel. - Har barna noen gode gjemmesteder? - Er det lurt å gjemme seg når man blir redd? - Hvorfor skal man ikke gjemme seg hvis det er brann?
Barnet skal vite hva vi må passe på når vi tenner stearinlys/telys.	- Samtale om hvorfor vi må passe på at stearinlyset ikke velter - Samtale om hva som skjer hvis vi legger et papirark over en flamme. - Samtale om og vise ved handling at vi blåser ut lyset når vi forlater rommet / matbordet.
Barnet skal lære bålregler	- ved å se på de voksne, få kjennskap til på hvordan vi tenner opp bål -øve på hvordan vi er rundt bålet - viktigheten av å slukke bålet etter bruk
Barnet skal vite hvordan vi forholder oss til fyrstikker/lightere	- samtale om at i vår barnehage er det kun de voksne bruker fyrstikker/lightere og kun ved tenning av bål, fakler og lys - samtale med barna om hvorfor vi har denne reglen.
Barnet skal vite hvorfor det er viktig å skru av kokeplata etter bruk.	Barnet er med å lage mat, og de voksne viser da at "Nå er vi ferdige, så nå skrur vi av plata" og forklarer hvorfor vi gjør det.

Henry - Førstehjelp for barnehagebarn fra 3 til 6 år

To ganger i året har vi førstehjelpskurs for barna fra 3 - 6 år. Røde kors har laget et undervisningsopplegg for barnehagebarn fra 3 til 6 år. Dette opplegget bruker vi i vår barnehage. Hva gjør vi hvis vennen vår velter på sykkelen, gråter og får skrubbsår? Eller hva gjør vi hvis vennen vår blir stukket av en bie? Barna blir fort glad i bamsen Henry, som har rød sekk på ryggen, med Henry-plaster opp i ☺

«Målsetningen til Røde Kors med dette Henry-prosjektet, er å øke barns bevissthet om, kjennskap til og interesse for førstehjelp. Samtidig handler det om å utvikle omsorgsevne, ansvar og hjelpevilje (...) Ideen om at selv små barn kan ta ansvar, vise omsorg og hente hjelp er en viktig del av Henry-opplegget» (kopiert fra <https://www.rodekors.no/vart-arbeid/nasjonal-beredskap/henry/henry-artikler/hva-er-henry-forstehjelp-for-barnehagebarn/>)

Samarbeid på tvers av avdelinger og med lokalmiljøet

I vår barnehagen samarbeider vi mye på tvers av avdelingene. Vi leker sammen ute og vi besøker hverandre inne. Vi samarbeider om arbeidsoppgaver som f.eks. å holde felles områdene ryddige og koselige. Vi hjelper hverandre, inspirerer hverandre og støtter hverandre. Vi er opptatt av at alle voksne i barnehagen har ansvar for alle barna når vi er sammen på tvers. Barn og voksne i barnehagen skal kjenne hverandre slik at vi får et trygt og godt fellesskap. Når vi har riding eller andre aktiviteter så samarbeider ofte avdelingene om dette.

Avdelingene avtaler turer i nærmiljøet sammen gjennom hele året ofte delt inn i grupper på tvers av alder slik at alle barna skal få utfordre seg selv akkurat passelig mye i forhold til f.eks. hvor langt vi skal gå eller om vi skal bære sekken vår selv.

Felles arrangementer og fester

Gårdsfest for barn og ansatte: Markerer at det er høst, kasting av hesteko osv.

Lucia: felles luciamarkering i Alveskogen, Bjørnehiet/Nøtteliten og på Tunet. Vi har Lucia-tog på morgningen for foreldre og søsken. Servering av lussekatter, gløgg og saft etter toget.

Nissefest for barn og ansatte: Alle barn som vil kan kle seg ut som smånisser. Nissen kommer på besøk. I desember pleier fjøsnissen vår å henge opp postkasse i fjøset der avdelingene kan ønske seg noe sammen til sin avdeling. Er vi riktig heldig har nissen med seg noe i sekken sin som vi har ønsker oss. Nissegrøt til alle.

Vinteraktivitetsdag: Alle barn og ansatte samles i Alveskogen og/eller på jordet til skiløp, aking på ski og akebrett, hopp, flaskebob og annet gøy. Aktivitetene tilpasses etter hvor mye snø vi har. Vi har pølsefest og alle får overrekket diplom for dagens innsats.

Gul dag: foreldre og søsken inviteres. På Trollskogen, Bjørnehiet, Store-Alvene og Alvebarna arrangerer de påskefrokost fra kl. 7.30 - 9.00. På Nøtteliten, Små-Alvene, Lilleputtskogen og Hakkebakkeskogen arrangerer de påsekaffe med «noe attåt» på ettermiddagen fra kl. 14.30

Mariehønadagen: Karneval i barnehagen for barn og ansatte!

Sommerfest/kunstutstilling: Fra kl 15 -17 i Alveskogen, Skogholtet og på Tunet. Foreldre og søsken er velkommen. Alle har med egne stoler/bord. Vi dekker koldtbord der hver familie bidrar med en rett hver.

Vi drar på sommertur sammen

Hver sommer reiser Bjørnehiet, Alvebarna, Trollskogen, Store-Alvene og Hakkebakkeskogen på sommertur. Det er så koselig! Foreldrene betaler inn kr. 25 per måned hele året som brukes til denne turen. Det er en fin markering av at det nærmer seg sommerferie. Når vi er på tur, får barna en annerledes opplevelse. Vi legger stor vekt på at denne turen skal være et godt minne med mange gode opplevelser, innenfor trygge rammer. Vi har derfor tilpasset turene etter utviklingstrinnet barnet er på.

Samarbeid mellom avdelinger som har samme alder på barna

Det er fint å ha en fast dag der vi er sammen på tvers av avdelingene. Dette gjøres litt ulikt med de ulike alderstrinnene. Da blir vi godt kjent og knytter nye vennskap. Dette kan dere lese med om i Årsplan del 2 til den enkelte avdelingen.

Skoleklubben

Alle barn som går siste året hos oss før de skal begynne på skolen er med i skoleklubben. Dette er noe barna gleder seg til. Når de er på skoleklubben, er de størst i barnehagen! Gjennom å delta i skoleklubben ønsker vi at barna skal bli godt forberedt til skolestart, slik at overgangen til skole blir så myk som mulig. Vi utveksler informasjon med skolene. Når barna begynner på skolen, skal det være noe gjenkjennelig og trygt fra barnehagen.

Skoleklubben starter opp i september. Hver tirsdag møtes vi. På skoleklubben vil barna få erfare det å kunne sitte alene å jobbe, og i å samarbeide med andre. Barna skal øve på å lytte oppmerksomt til at læreren gjennomgår oppgavene som skal gjøres. De skal øve på å få med seg innholdet i gjennomgangen. Deretter skal barna kunne jobbe med oppgavene, holde seg til oppgaven. Barna får øve seg på blyantgrep og har «skriftlige» oppgaver der de jobber med bokstaver, tall, former og figurer. På skoleklubben spiller vi

spill for å øve på turtaking og samarbeid. Barna lærer å kjenne igjen navnebildet sitt og skrive navnet sitt selv.

Vi øver på å ha «skoletimer» - korte perioder med konsentrert jobbing/læring og vi har friminutt på 10-15 minutter der det ringer inn. Da øver vi på å høre at det ringer inn, avbryte aktiviteten vi holder på med og komme på plass.

Vi har førskolebarn fra flere avdelinger. Høstsemesteret er skoleklubben sammen med de som går på sin avdeling, og møter skoleklubben fra andre avdelinger jevnlig. Vårsemesteret settes skoleklubb-barna i grupper med de de skal gå i klassen til på skolen, slik at de blir godt kjent. De barna som skal alene til en skole, settes inn på en av de andre gruppene.

Vi har som mål at barna skal være selvstendig i garderobesituasjon, holde styr på klærne sine, henge de på plass og sette sko på plass. Vi vil at barna skal ha et bevisst forhold til været og kunne vurdere hva slags klær som er et fornuftig valg etter hva slags vær det er ute. Hos oss vet førskolebarna forskjell på ull og bomull.

Barna øver på å bli så selvstendig som mulig i do-situasjoner i samarbeid med foreldrene.

Siste tirsdag i måneden har vi turdag på skoleklubben. Målene med turen er å øve på selvstendighet. Barna kan f.eks. smøre sin egen mat, pakke sekken sin og finne ut hva slags klær vi trenger å ha med oss, med veiledning fra voksne.

Skoleklubben har på høsten vanntilvenning i Ankerskogen en dag i uka i 8 uker.

Hver vår er skoleklubben med på Karusellkoret i Ringsaker kommune, sammen med de fleste andre førskolebarn i kommunen. Profesjonelle musikere kommer til barnehagen for å øve med barna. Sangene skal fremføres på konsert i Prøysenhuset i slutten av mai. Det kreves at vi øver mye selv, for ofte er det masse tekst og fine historier i sangene som skal formidles. Men barn og voksne synes dette er gøy og motivasjonen er på topp!

Vi har egen avslutning for førskoleklubben i barnehagen i juni.

Vanntilvenning i Ankerskogen svømmehall

Hver høst er skoleklubben på vanntilvenning i Ankerskogen en gang i uka i ca. 8 uker. Vi har også med barna som er et år yngre på lek i vann når vi får det til, men det varierer litt fra år til år. Vi samarbeider med Hamar idrettslag som søker om midler fra Fylkeskommunen og som ordner profesjonell svømmeinstruktør til førskolebarna.

Barna lærer å være selvstendige i garderobesituasjon. Vi øver på å dusje og vaske håret selv, tørke oss og kle på oss. Vi øver på å få med oss alle tingene våre i badebaggen og huske alle klær vi hadde på oss da vi kom.

Vaner og handlingsmønster tar form fra barna er små. Kropp er naturlig, og vi vil at barna skal oppleve at det er helt naturlig å skifte sammen og dusje sammen. Vi vil at

barna skal opparbeide et bevisst forhold til sine egne og andres grenser. Vi er opptatt av at barnas behov for trygghet og et godt psykososialt miljø blir godt ivaretatt.

Det skal til enhver tid være minimum to voksne i garderobe/dusj helt fra barna kler av seg og til alle er ferdig påkledd etter vanntilvenning.

Vi har alltid med ansatte på vanntilvenning som har livredningskurs. Det er også badevakter på Ankerskogen.

Først leker vi litt sammen på barneavdelingen. Deretter er halve skoleklubben 30 minutter med svømmeinstruktør og 1 -2 ansatte fra barnehagen. Resten leker på barneavdelingen på Ankerskogen sammen med de resterende ansatte. Deretter bytter vi. Ansatte er hele tiden nærværende voksne som veileder og oppmuntrer og tilpasser vanntilvenningen til hvert enkelt barn. Alle barna i barnehagen har ulike utgangspunkt og alle må derfor få utvikle seg i sitt eget tempo. Det er viktig at barna opplever mestring og ikke blir pushet for langt, men blir oppfordret til å utfordre sine egne grenser. For et barn kan det være et stort skritt å tåle og få vannsprut i ansiktet. For et annet barn kan det være et lite skritt å hoppe fra 1 meter`n.

Når vi er i eller ved vann har vi veldig strenge regler og det er ikke rom for å tøyse disse. Når vi forflytter oss i Ankerskogen går barna på en rekke. Barna blir telt før hver forflytting og voksne deler på å ha ansvar for hele tiden å telle barn under lek og vanntilvenning. Det er strengt forbudt å gå ut i vann eller på sklie før de voksne sier at det er klart. Det er strengt forbudt å gå på do alene, det skal alltid være med en voksen når man forflytter seg. Det er de voksne som bestemmer hvor det er lov å leke og når barna er modne for å leke på mer utfordrende steder sammen med en voksen, f.eks. i klatreveggen på barneavdelingen. Barna blir forklart hvorfor vi har disse reglene og de overholder dem alltid. Det er alltid voksne som har oversikt fra kanten og voksne i vannet med barna.

Furnes ungdomsskole

Når ungdomsskolen har behov, tar vi imot elever som er utplassert på arbeidsplass. Noen ganger er en elev hos oss en gang i uka over en lenger periode, andre ganger enkelt dager. Ungdomsskolen har ulike valgfag der de av og til inviterer barna i barnehagen på besøk for aktiviteter som f.eks. juleverksted eller elevene på ungdomsskolen kommer til oss. Møte mellom barnehagebarna og ungdom er verdifulle møter, der de små og store lærer av hverandre i samspill, fellesskap og vennskap.

Vi låner også gymsalen på ungdomsskolen i høstferien og vinterferien når det passer.

Videregående skoler

Vi tar imot elever i praksis etter forespørsel fra aktuelle skoler.

Høgskoler/universitet

Vi tar imot studenter i praksis etter forespørsel fra aktuelle studiesteder.

Lokale gårder

Vi går på besøk til gårdene i lokalmiljøet vårt og hilser på dyr og mennesker.

Lokale bedrifter

Vår barnehage ligger i Nydalen, som er et område i vekst. Det er mange spennende bedrifter i gangavstand til vår barnehage og vi går på besøk innimellom.

Vi har et spesielt godt samarbeid med Kiwi i Nydal der barnehagen handler inn all maten. De tar alltid godt imot barnegrupper fra vår barnehage. Det er mye spennende i matbutikker og vi kan f.eks. se på grønnsaker vi ikke har i grønnsakshagen vår i barnehagen eller snakke om melkeproduksjon og at vi må kjøpe melk fordi vi ikke har kuer som produserer melk selv. Alt dette og masse mer er spennende tema å snakke om i butikken.

Furnes fotball og Gålåsbanen

Vi er så heldige å få bruke Gålåsbanen på dagtid. Hit er det fint å gå eller sykle på tur for de større barna hos oss.

Biblioteket

Vi har vår egen lille boksamling i barnehagen der avdelingene kan låne bøker til høytlesing og bøker barna kan lese selv. Vi har en del nye titler og klassikere. I tillegg samarbeider vi med Ringsaker bibliotek, avd. Brumunddal. De kommer enten med bokkasser til avdelingene etter bestilling fra oss, eller vi henter bøker der. Av og til kommer bibliotekaren og leser for barna våre eller vi reiser på besøk til biblioteket. Det er stas!

Overgang fra barnehage til skole

Forrige barnehageår startet en prosess der overgang mellom skoler og barnehager i Ringsaker kommune skulle styrkes. Vi gjorde oss noen erfaringer da, og vil dette barnehageåret jobbe videre med å finne gode løsninger for samarbeid med skolene i overgang barnehage-skole. Høsten 2023 vil det også, i samarbeid med Ringsaker kommune, settes fokus på overgang mellom barnehage og SFO. Vi har hovedfokus på samarbeid med skolene i Furnes: Kirkenær, Kylstad og Stavsberg. De fleste barna fra oss skal over på disse skolene. For de enkelte barna som skal til andre skoler i Ringsaker, må foreldre i hovedsak følge barna til besøksdager på disse skolene selv. Vi har ikke avtaler om overgang til skoler i andre kommuner. Bor barnet i annen kommune, må foreldrene selv ta ansvar for overgangen.

Skoleklubben vil besøke skolene i Furnes, leke på skolegården, bli kjent med utemiljøet, få en liten omvisning inne og få være litt sammen med noen av elevene. De skal også besøke SFO. Dette kommer da i tillegg til de ordinære besøksdagene foreldre følger til og som skolen inviterer til for kun barna som skal begynne på den aktuelle skolen. Om muligheten byr seg, kan det godt hende vi tar med en gruppe barn og besøker skoler der bare et barn fra oss skal begynne også. Planene vil lages i samarbeid med skolene/SFO når det nærmer seg, og vil stå i kalenderen til avdelingene som har skoleklubb-barn.

I løpet av våren fyller barna inn skjemaet « Dette er meg », med fotografi av seg selv og litt informasjon om seg selv. Dette sendes til skolen barnet skal begynne på og danner et utgangspunkt for læreren til å bli kjent med sine nye elever. Lærerne kommer også på besøk til sine elever i barnehagen slik at de kan bli litt kjent på en trygg arena og vise frem barnehagen sin.

Vi har en egen avslutning i barnehagen for skoleklubben i juni. Skoleklubben har da øvd inn litt underholdning for foreldrene sine, pedagogiske ledere og styrer holder tale for skolestarterne og det er utdeling av permer med bilder, kunstverk og andre minner fra tiden i barnehagen. Vi tror det er viktig å ha det med seg videre i livet, slik at permen kan være en aktiv støtte i samtaler om barnehagen og være en støtte i overgang til skolen.

I juni pleier skoleklubben å bli invitert til Kirkenær skole på en liten forestilling. Vi pleier også å bli invitert til aktivitetsdag på Furnes ungdomsskole. Det er veldig hyggelig, og vi håper vi blir invitert i 2024 også.

Barnehagens ledelse, og evt pedagogisk leder, deltar på alle overgangsmøter som skolene innkaller barnehagene til i forkant av skolestart. Vi har også telefonsamtaler med noen skoler i forkant, når det er behov for det. Vi har taushetsplikt og barnehage-skole informerer hverandre kun på generelt grunnlag. Vi forteller om hva vi jobber med i vår barnehage, hva vi har hatt fokus på, hva barna er gode på og hva de kan øve mer på.

Hvis skolen ønsker informasjon om enkeltbarn eller barnehagen gjerne vil gi informasjon til skolen om enkeltbarn, vil det innhentes samtykke fra foreldrene i forkant. Når det gjelder barn barnehagen mener vil ha god nytte av litt tettere oppfølging i overgangen, vil styrer i barnehagen etter samtykke fra foreldrene, innkalle de aktuelle instanser (f.eks foreldre, skole, logoped, PP-tjenesten, helsesøster) til eget overgangsmøte.

Ellers er alle foreldre som ønsker det velkommen til å kontakte barnehagen og/eller skolen for samtale på telefon eller møte. Både vi i barnehagen og skolene har en lav terskel og vil gjerne bidra til å trygge barn og foreldre i overgangen til skolen.

Vi ønsker alle skolestarterne lykke til på veien inn i en ny fase i livet 😊

Samarbeid mellom hjem og barnehage

Generelt

Vi vektlegger et godt foreldresamarbeid gjennom god dialog og inkludering. Andre foresatte er her likestilt med foreldre. Foreldregruppen er vår viktigste samarbeidspartner i arbeidet med å skape trivsel, utvikling og læring hos barnet, og dette er barnehagen og foreldrenes ansvar sammen. Samarbeidet med hjemmet skal alltid ha barnets beste som mål. Det er viktig for oss at foreldrene føler at personalet lytter til dem og at personalet tar hensyn til foreldrenes meninger når avgjørelser angående barnet skal tas. Foreldrene må ha en forståelse for at barnehagens ansatte er kvalifiserte til å ta gode avgjørelser for enkeltbarna i barnehagen, men også må ta hensyn til barnegruppen som helhet.

I situasjoner der personalet eller foreldrene er usikre på den/de andres synspunkt, eller ønsker å informere om noe vedrørende barn, skal det opprettes kontakt; gjerne en gang for mye, enn en gang for lite.

MyKid

Vi bruker kommunikasjonsløsningen «My kid». Her har vi samlet informasjon og kommunikasjon i en kanal, noe som skaper god oversikt for alle. Med pc og smarttelefoner når informasjonen ut til dem det gjelder og alt er tilgjengelig til enhver tid. My kid har en app som lastes ned på smarttelefonen, og som både foreldre og barnehageansatte skal bruke aktivt. For foreldre er appen gratis.

Månedspaner

Månedsbrev og kalender for barnets avdeling vil legges tilgjengelig på «My kid» i forkant av hver måned. Planene utarbeides med grunnlag i Årsplanen, Rammeplan for barnehagen og Barnehageloven. Den gjelder for en måned av gangen, fra den første til den siste dagen i hver måned. Månedspanen skal gi foreldre konkret informasjon om hva avdelingen har planer om å gjøre i forhold til satsingsområdene våre, aktiviteter, foreldremøter, gruppeinndelinger og når og hva slags mat som serveres. Månedspanen inneholder også månedens sang og regle, som fastsettes på pedagogmøte i forkant av hver måned.

Planene gir grunnlag for et langsiktig og systematisk arbeid i barnehagen. De bidrar til kontinuitet og progresjon helt fra barnet begynner hos oss som 1. årning til barnet begynner på skolen. Foreldre skal gjennom barnehagens planer få et godt innblikk i barnehagens arbeid, og se en klar sammenheng mellom de konkrete aktivitetene i barnehagen og de overordnede målene som de kan finne i Rammeplan for barnehagen som ligger tilgjengelig på www.udir.no

Vi er opptatt av at alle barn skal bli sett og få tilpasset dagene i barnehagen etter barnets behov og forutsetninger, så langt det lar seg gjøre. Vi skal tilpasse planene etter barnegruppa, men også se hva som skaper gode dager for hvert enkelt barn. Noen barn kan ha behov for ekstra støtte, ha behov for sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilpassinger. Vi vil bidra til et inkluderende fellesskap og dette skal også gjenspeiles i planene våre ved at alle barn i vår barnehage skal få et likeverdig tilbud.

Planene er veiledende og fleksible og tar høyde for at barnegruppene i barnehagen stadig er i endring fordi barn vokser og utvikler seg, noen barn slutter og noen begynner. Vi ser an dagen til barna og hva som skaper en god barnehagedag for dem. Hvis det er best for barna å gjøre en endring på dagens plan, så gjør vi det. Vi er opptatt av at planene skal baseres på kunnskap om det enkelte barn og barnegruppa som helhet. Planene skal være et utgangspunkt for refleksjon og hjelpe oss til videre utvikling.

Dagen i dag

Inne på MyKid kan dere lese om dagen i dag. Der skriver avdelingene om hvordan dagen har vært, hva de har gjort, om evt. endringer i planer osv. På den måten, sammen med bilder, dokumenterer vi hva dagene inneholder, og foreldre kan bruke det som utgangspunkt for samtaler med barna sine etter endt barnehagedag.

Endring i kontaktinformasjon

Ved endringer av adresser, telefonnummer og epost er det viktig at foreldre legger inn endringer selv i MyKid. Foreldrene må også logge seg inn på barnehageportalen til Ringsaker kommune og sjekke at endringene er registrert der, da barnehageportalen brukes i forbindelse med uthenting av opplysninger til fakturering. Barnehagen får ikke automatisk beskjed om folkeregistrert adresse endres. Det er derfor viktig at det gis beskjed til barnehagen.

Ny i barnehagen

Når barnet har takket ja til barnehageplass hos oss vil pedagogen på avdelingen i god tid før oppstart, kontakte foreldrene for å avtale evt. besøk, dag for oppstart og tilvenning. For at alle barna skal bli ivaretatt på best mulig måte under tilvenning sprer vi oppstartsdagene litt utfra foreldrenes ønsker slik at ikke mange nye barn kommer samme dag.

Barna vil i god tid før oppstart motta et velkomstkort i posten fra avdelingen med bilde av de ansatte på og foreldrene får litt informasjon om oppstarten fra avdelingen.

Når barnet kommer første dag i barnehagen, skal plassen i garderoben og på stelleplass stå klar med navn. De ansatte skal være godt forberedt og en ansatt skal ha et spesielt ansvar for å ta imot barnet.

Vi skal skape en god overgang fra foreldrenes trygge favn eller fra en annen barnehage og til oss. De ansatte skal vise omsorg, åpenhet, interesse og nysgjerrighet for det nye barnet og barnets familie. Foreldre bør gi barnehagen all relevant informasjon slik at de ansatte på best mulig måte kan ivareta barnet. Det er viktige at foreldre er trygge, rolige og positive selv om de ser at barnet føler seg usikker i situasjonen. Barnet kjenner på seg hvordan foreldrene har det. Trygge foreldre hjelper barna til å føle seg trygge.

Vi tar utgangspunkt i 3 dager med tilvenning for nye barn, men vi er opptatt av at vi skal tilpasse tilvenningen på best mulig måte for hver familie. Noen trenger mer tid, noen mindre. Det betyr at vi har en fleksibel tilvenning der foreldrenes ønsker skal vektlegges i forhold til hva de mener er til det beste for sitt barn. De ansatte hos oss er profesjonelle og vil veilede foreldrene faglig i prosessen, og de vil sammen finne den beste løsningen for det enkelte barnet.

Levere og hente i barnehagen

Den viktigste kontakten mellom barnehagen og hjemmet skjer hver dag i levere - og hentesituasjoner, der relevant informasjon skal videreformidles begge veier. Ved levering i barnehagen skal alltid en ansatt i barnehagen ta godt imot barnet. Den ansatte skal ta seg tid til å ta imot på en god måte og det skal tilpasses det enkelte barns behov. Den som leverer, bør overbringe relevant informasjon til barnehagen om hvordan barnet har det.

Ved levering er det best for barnet at foreldrene går når de har sagt «ha-det» slik at ordene markerer tydelig at nå er det de voksne i barnehagen som er barnets trygge sirkel. Det er ikke godt for barnet hvis foreldre tøyer ut tiden og ikke går når de har sagt «ha-det». Hvis barnet er lei seg vil den ansatte som har tatt imot barnet trygge og trøste barnet helt til det føler seg klart for barnehagedagen. Barnehagen kan sende sms eller ringe foreldrene og fortelle hvordan det går etter en liten stund hvis foreldrene føler seg utrygge eller synes det er vondt og leit å gå fra barnet sitt i en slik situasjon.

Vi oppfordrer alle foreldre til å legge bort mobiltelefoner før de går inn porten til barnehagen ved henting. Dette er et helt spesielt øyeblikk for barna og barna fortjener foreldrenes fulle oppmerksomhet og tid. Det er viktig at barnet føler seg sett og opplever at foreldrene fryder seg over møtet med barnet. Det å føle seg ønsket og elsket gjennom gjensynsglede bidrar positivt til barnets psykiske helse.

Når barnet blir hentet skal en ansatt alltid møte den som henter. Den ansatte skal fortelle, gjerne sammen med barnet, hvordan dagen har vært, trivsel, erfaringer, lek og læring.

I garderoben, inne på avdelingene og ute er det som regel andre mennesker til stede. Det er viktig å huske at det ikke er all informasjon som bør høres av andre. Har foreldre eller andre som leverer og henter noe viktig på hjertet, er det helt i orden å spørre en ansatt om de kan gå litt unna slik at andre ikke hører. De ansatte i barnehagen har taushetsplikt og det vil derfor være noe begrenset hvor mye personlige tilbakemeldinger en ansatt kan gi når andre er til stede. De ansatte i barnehagen har ansvar for at nødvendig informasjon blir gitt til foreldre. De vil derfor kontakte foreldre på telefon, be om en samtale eller ta foreldre litt til side, om det er naturlig i levere og hentesituasjoner, hvis de ønsker å snakke om ting som er taushetsbelagt eller er i en gråsone for hva som er taushetsbelagt.

Barnehagen må få informasjon fra foreldre hvis noen andre skal hente barnet. Hvis barnehagen ikke er informert sendes ikke barnet hjem med vedkommende, selv om det er en person den ansatte kjenner fra før.

Foreldresamtaler

Alle foreldre vil få tilbud om to foreldresamtaler med pedagogisk leder eller barnehagelærer per barnehageår: en i oktober og en i mars. Det er viktig for barnehagen at foreldrene møter opp til disse samtalene fordi det er en viktig arena for dialog og samarbeid mellom hjem og barnehage rundt barnets individuelle behov og utvikling. På disse møtene vil det bli utvekslet observasjoner og vurderinger knyttet til barnets helse, trivsel, erfaringer, utvikling og læring. Samarbeidet skal bidra til at foreldrene får medvirke til den individuelle tilretteleggingen for barnet. Det settes opp flere foreldresamtaler for det enkelte barn ved behov.

Alle med, Tras og Mio

Barnehagen bruker observasjonsskjemaene «Alle med», «Tras» og «Mio». Disse skjemaene bidrar til at vi sikrer oss at vi, både barnehagens ansatte og foreldre, ser barnet godt. Skjemaene hjelper oss til å finne ut hvilke områder barnet eventuelt trenger litt ekstra støtte. Det er viktig for barnehagen å få foreldrenes innspill med i disse observasjonsskjemaene, da de kan se og oppleve ting annerledes hjemme enn det som kommer frem i en barnehagehverdag. Skjemaene arkiveres i barnets mappe i et låst arkivskap.

Tilrettelegging for barn som trenger ekstra støtte

Barnehagen skal tilrettelegge det pedagogiske tilbudet for barn som har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. Vi vektlegger *tidlig innsats* og vil tilrettelegge sosialt, pedagogisk og/eller fysisk for at alle barn får et likeverdig og inkluderende tilbud hos oss. Barnehagens ledelse har ansvaret for dette arbeidet sammen med pedagogisk leder/barnehagelærer. Vi ønsker et ekstra tett samarbeid med foreldrene, og vi trekker inn andre instanser i samarbeidet etter behov og etter avtale med foreldrene. Tilretteleggingen skal justeres og vurderes underveis og det krever derfor regelmessige samarbeidsmøter. Vi vil at personalet, sammen med foreldre og andre instanser, skal jobbe målrettet og systematisk for å sikre et godt barnehagetilbud som inkluderer barnet i et meningsfylt fellesskap. Hvis det er behov, kan barnehagen, sammen med foreldrene, be om en sakkyndig vurdering fra PP-tjenesten der det vurderes om barnet har behov for spesialpedagogisk hjelp. Vi planlegger og dokumenterer tilretteleggingen for de barna det gjelder gjennom pedagogisk analyse og didaktiske planer.

Klær i barnehagen

«Det finnes ikke dårlig vær, bare dårlige klær!» Dette er et ordtak vi i Marihøna gårds- og friluftsbarnehage liker veldig godt. I vår barnehage er vi nemlig ute året rundt i all slags vær. Da er det viktig at klærne barna bruker er godt tilpasset værforholdene og årstidene. Klærne bør være gode å bevege seg i. For store og for små dresser hindrer barnas bevegelsesmuligheter. Vi anbefaler flere tynne lag istedenfor et tykt da det er lettere å tilpasse temperatur og aktivitetsnivå. Sko/støvler bør ha god isolasjon fra sålen og ha god passform. For at barn skal trives ute er riktig valg av klær svært viktig. For å få til det er vi avhengig av et godt samarbeid mellom foreldre og ansatte i barnehagen.

Dette er foreldrenes ansvar:

- Følge barnehagens huskeliste og informasjon om klær i barnehagen.
- Nok skiftetøy fra innerst til ytterst, også ekstra sko/støvler.
- ALLE klær og sko skal merkes med barnets navn.
- Holde orden på barnas garderobeplasser slik at personalet lett finner de klærne barna har behov for.
- Sjekke klær ved henting. Ta med våte/skitne klær hjem til vask/tørk. Husk å ta med rene, tørre klær tilbake dagen etter.
- Slitasje på klærne er naturlig. Sjekk klærne for hull, manglende strikker til å ha under skoene osv. jevnlig.
- Når du kler barnet om morgningen så ta på det som er fornuftig å ha innerst ute!

Dette forventer vi av personalet:

- Se det enkelte barns behov.
- Være lyttende ovenfor foreldrenes ønsker.
- Velge klær tilpasset vær og aktivitetsnivå.
- Hjelp barna under påkledning slik at klærne sitter godt og riktig på.
- Ta seg tid til at barna kan øve på å kle på seg selv og tilpasse dette utfra hvor i utviklingen barnet befinner seg.
- Ta med nødvendig skiftetøy på tur.
- Sjekke barna jevnlig og sørge for at barna er tørre og passe varme.
- Tilrettelegge for at foreldrene lett kan holde orden på garderobeplassene.
- Våte/skitne klær legges i pose og henges på barnets plass. Våte/skitne dresser/regntøy kan også henges opp på barnas knagg i garderoben.

Vi ønsker at barna skal ha ull nærmest kroppen høst, vinter og vår. Ull transporterer vekk svette og isolerer selv om ulla blir fuktig. På den måten blir ikke barnet så lett kaldt. Ullfiberen kan ta opp en tredel av sin egen vekt med fukt uten å kjennes fuktig. Strikkestrukturen bidrar til at ullplaggene inneholder mye luft og isolerer bra selv når de er fuktige. Derfor blir ikke barna så fort kalde selv om de tar en pause på turen eller i uteleken.

Bambusviskose kan være et godt alternativ for de som ikke kan bruke ull. Bambus føles mykt mot huden og har mange små luftlommer i plagget som gjør at det puster godt og absorberer vann. Det har antibakterielle egenskaper og passer godt for barn med sensitiv hud eller eksem/hudallergier.

Kunstfiberundertøy (superundertøy) transporterer bort svetten effektivt så lenge barnet produserer nok overskuddsvarme. Når barnet stopper opp, minker transportevnen. Det gjør den også om ikke plaggene blir vasket hver dag. Kunstfiberundertøy inneholder lite isolerende luft.

Stoffet i bomull blir fort gjennomvått. Bomull isolerer ikke og den transporterer ikke fukten videre. Vi synes derfor bomull ikke egner seg så godt innerst på kroppen i årstidene høst, vinter og vår.

Sko er avgjørende for at barnet skal ha det bra ute og holde seg varm på bena. Det er derfor viktig at man tar med barnet og prøver sko/støvler i butikken. Be om hjelp til å finne frem til riktig størrelse og modell. Både for små og for store sko hindrer barnas mulighet til motorisk utfoldelse. Skoene bør sitte godt samtidig som barnet kan bevege på tærne inni skoen. I vår barnehage er vi mye ute. Det er derfor viktig å ha sko som holder fukt ute, og som transporterer fukt fra foten bort fra huden. Barna bør ha sko som egner seg for tur i skogen, har gode isolerende såler og har god støtte. Vinterskoene bør i tillegg ha ekstra god isolasjon.

Det er stor forskjell i kvalitet på barnehagedresser. Dressen bør være så stor at den ikke strammer når barnet sitter. Det vil si at skrittet i dressen skal henge minst 5 cm. nedenfor baken. En strikk i livet bør ikke være særlig stram. Dressen bør være hel, impregnerert og «puste godt». Vær oppmerksom på at mange utedresser mister sin vannavstøtende effekt hvis de blir tørket i tørketrommel eller tørkeskap. Husk at klesmerket ikke er avgjørende for dressens kvalitet!

Vogner til soving i barnehagen

Barn som skal sove/hvile i barnehagen må ha med vogn og alt utstyr til vogna selv. Vogna må være stødig slik at det ikke er fare for at den velter. Ryggen på vogna må kunne legges helt ned slik at barnet kan ligge flatt og sove. Den må være utstyrt med sele som er enkel og trygg å ta av og på, også når det er varme poser vinterstid. Vogna står på soveterasse som er sikret med tak og netting/vegger, eller på innebygde vognrom. Den enkelte avdeling informerer om hvordan det er hos dem. Barna må selv ha med myggnetting ved behov. Der det ikke er innebygde soverom, tas dyner, skinn, poser osv. inn når barna ikke sover slik at de er gode og varme å legge seg i. Det er gode rutiner i barnehagen på tilsyn under soving, men er noe ulikt fra avdeling til avdeling da rammefaktorene er forskjellig. Spør på avdelingen til ditt barn hvis du lurer på noe.

Bleier, våtservietter/engangskulter og kremer

På stellerommene har hvert barn som bruker bleie egen hylle til bleier, våtservietter/engangskluter, kremer og håndklær. Foreldre tar selv med bleier til sitt barn. Det er veldig ulikt hvilke våtservietter som ønskes, eller om det er ønske om å bruke engangskluter. Foreldre tar derfor selv med det de ønsker at barnehagen skal bruke til vask av barnet ved bleieskift. Om det er ønskelig at barna skal smøres ved bleieskift, tar dere med krem til dette som merkes med barnets navn. Avdelingen gir beskjed når det er behov for påfyll.

HUSKELISTE:

Barna må ha nok skrift i barnehagen! Minst to av alt skal være tilgjengelig hver dag, inkl. dresser og sko.

<p><u>VÅR:</u> Dress uten for Vindjakke Regnbukse og regnjakke Lue Regnvotter med for Støvler/cherrox Joggesko/tursko Bukse i ull/fleece (mellomlag) Genser i ull/fleece (mellomlag) Tynne ullsokker Tykke ullsokker til støvler Tynn ullgenser Tynn ull-longs Underbukser/truser T-skjorte Bukse som egner seg uten dress/regnbukse utenpå</p>	<p><u>SOMMER:</u> Regnbukse og regnjakke Vindjakke Støvler Joggesko Sandaler Bukse Genser Shorts T-skjorte Underbukser/truser Sokker Solhatt, skyggelue</p>
<p><u>HØST:</u> Dress uten for Vindjakke Regnbukse og regnjakke Lue med «vindstopper» Regnvotter med for Støvler/cherrox Joggesko/tursko Bukse i ull/fleece (mellomlag) Genser i ull/fleece (mellomlag) Tynne ullsokker Tykke ullsokker til støvler Tynn ullgenser Tynn ull-longs Underbukser/truser T-skjorte Bukse som egner seg uten dress/regnbukse utenpå.</p>	<p><u>VINTER:</u> Dress med for Tykk lue med «vindstopper» Litt tynnere lue Hals Flere par varme votter Varme sko Bukse i ull/fleece (mellomlag) Genser i ull/fleece (mellomlag) Tynne ullsokker Tynn ullgenser Tynn ull-longs Underbukser/truser</p>
<p><u>HELE ÅRET:</u> Innesko Bleier, våtservietter/engangskluter og evt. kremer Vogn til soving med nødvendig utstyr.</p>	

Sykdom og fravær

Vi må få beskjed ved sykdom/fravær. Foreldre har ansvar for å melde fravær til barnehagen innen kl. 9 den dagen barnet skal være borte. Man kan enten legge inn fravær i MyKid eller ringe avdelingen. Ved smittsomme sykdommer skal man melde fra om dette, slik at barnehagen kan sette i verk nødvendige hygienetiltak/smittevern. Er barnet for sykt til å være ute er det også for sykt til å være i barnehagen. Ved oppkast/diare skal barnet holdes hjemme i 48 timer etter siste runde med oppkast/diare. Ved feber skal barnet holdes hjemme i 24 timer fra barnet er symptomfri. Hvis barnet blir sykt i løpet av barnehagedagen vil personalet kontakte foreldre. Vi forventer da at barnet blir hentet så fort som mulig.

Det er viktig at foreldre har tillitt til ansattes profesjonelle vurdering. Det hender barn virker friske når de kommer hjem. Det betyr ikke at barnet er friskt nok til å være i barnehagen, men at det er godt for barnet med roen hjemme og omsorg fra de nærmeste. Som hovedregel måler vi ikke feber i barnehagen, men ser an almenntilstanden til barnet.

Foreldremøter

September: foreldremøter gjennomføres avdelingsvis. Her gjennomgås de daglige rutinene på avdelingen, årsplanens del 2, dokumentasjon og annen praktisk informasjon. Etter møtet skal foreldrene ha fått god innsikt i hvordan en dag, uke og måned ser ut på avdelingen. Det velges representanter til Samarbeidsutvalget. Møtet skal gi rom for innspill fra foreldrene og refleksjon rundt avdelingens arbeid.

Vår: Det kan gjennomføres et foreldremøte på våren når det er behov for det. Innholdet vil da varierer. Daglig leder og/eller styrer bestemmer om det skal settes opp møte og hva innholdet skal være, utfra hva slags ønsker og tilbakemeldinger vi har fått fra foreldre og ansatte i løpet av året.

Mai/juni: Felles foreldremøte for nye foreldre før barnet deres skal ha oppstart i august. Styrer leder møte. Her gjennomgås vedtekter, årsplan del 1, tilvenning, betaling for barnehageplass, måltider, klær og annen praktisk informasjon om barnehagehverdagen som gjelder alle uansett hvilken avdeling barnet er tilknyttet.

Samarbeidsutvalget (SU)

SU skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ og skal sikre samarbeidet mellom hjem og barnehage.

Representantene til SU velges avdelingsvis på foreldremøte i september. SU består av styrer, en foreldrerepresentant fra hver avdeling (der to av disse har stemmerett), 2

eierrepresentanter (begge har stemmerett) og 2 ansatte (begge har stemmerett). Hvilke to foreldrerepresentanter som skal ha stemmerett avklares på første SU møte, slik at stemmefordelingen er 2+2+2 uavhengig av antall foreldrerepresentanter. Daglig leder/styrer leder møtene og er referent. SU skal bli forelagt, og har rett til å uttale seg i saker, som er av viktighet for barnehagens innhold, virksomhet og forhold til foreldrene.

SU sine medlemmer fra forrige barnehageår (2022-23 som ikke har sluttet i barnehagen), har i slutten av august inneværende barnehageår, sitt siste møte. Da settes det opp årshjul, møtedatoer og man forbereder informasjon til foreldremøte i september. Året klargjøres for SU sine medlemmer som velges på foreldremøte.

SU setter opp en møteplan for inneværende år, med utgangspunkt i to møter i høsthalvåret og to i vårhalvåret, med mulighet for flere ved behov. Møter kan avlyses om SU sine medlemmer ikke har noen saker til møtet. SU kan også forelegges hastesaker utenom møtene. Styrer eller daglig leder kan kontakte SU sine representanter på telefon ved hastesaker som ikke kan vente, f.eks. behov for omfattende endringer av driften under pandemier. Det vil ved hastesaker sendes informasjon og forespørsel på e-post til representantene om hva saken gjelder. Representantene kan da enten sette opp et ekstra møte, eller at hver enkelt representant gir en skriftlig tilbakemelding angående saken.

Daglig leder eller styrer innkaller til første møte med nye SU- representanter på høsten.

Årsplanen del 1 skal fastsettes av SU. SU tar utgangspunkt i Årsplan del 1 for inneværende barnehageår. Denne ligger under «info» på barnehagens nettside marihona-barnehage.no og under Nyhetsbrev på MyKid. Foreldrerepresentanter og ansatte, som ønsker det, er velkommen til å gi innspill til Årsplan del 1 for kommende barnehageår på e-post til styrer, med frist 15. mars. Styrer gjør endringer etter tilbakemeldinger og evt. endringer ledelsen ser behov for. Årsplan del 1 fastsettes ved at ferdig utkast sendes på e-post til alle SU sine medlemmer. Disse svarer ved å trykke «svar alle» at ferdig utkast fastsettes, og/eller legger inn kommentarer som alle SU sine medlemmer da kan se.

Årsplan del 2 er det pedagogisk leder for avdelingen som har ansvaret for å utarbeide. Pedagogisk leder skal innhente innspill fra de andre ansatte på avdelingen og foreldrerepresentanten i SU for avdelingen. Årsplan del 2 fastsettes ved at ferdig utkast sendes på e-post til foreldrerepresentanten og styrer, som svarer på denne at ferdig utkast fastsettes og/eller legger inn kommentarer.

Foreldrerådet i barnehagen består av foreldre/foresatte til alle barna i barnehagen. SU vil på første møte dette barnehageåret drøfte hvordan vi videre skal involvere foreldrene i løpet av barnehageåret for å ivareta samarbeid med barnehagen på en aktiv måte, fremme foreldrenes felles interesser og bidra til at samarbeidet skaper et godt barnehagemiljø.

SU har hovedansvaret for at følgende blir gjennomført i løpet av barnehageåret. SU står fritt til å involvere og delegere oppgaver videre til andre foreldre i barnehagen:

- Planlegging og gjennomføring av **dugnader** ved behov. Hvis det er behov oppretter daglig leder og/eller styrer kontakt med Su's representanter i planleggingsfasen.
- **Luciafeiring:** Barnehages komite (ansatte) har ansvar for å opprette kontakt med SU's representanter i planleggingsfasen ved behov.
- **Sommerfest:** Samarbeider med barnehagens komiteer (ansatte). Barnehagens komiteer har ansvar for å opprette kontakt med Su's representanter i planleggingsfasen. Det er ønskelig at SU bidrar med pynting og andre praktiske oppgaver som kakebaking, servering og rydding.

- **Arrangement i SU sin regi:**
  - Juletrefest onsdag første eller andre uka i desember fra kl. 16 - 18
  - 17.mai feiring: ansvar for fane og barnehagens deltagelse i folketog i Furnes. De ansatte har fri denne dagen, men barn og foreldre oppfordres til å være med i toget sammen med foreldrerepresentantene. SU velger en kontaktperson som har ansvar for dette og for samarbeid med Furnes sin 17. mai komite.
  - Arrangere aktivitetsdag/ettermiddag 1-2 ganger i løpet av barnehageåret på tvers av avdelinger, delt inn i grupper etter alder. På denne måten får foreldre med barn i samme årskull blitt litt kjent med hverandre.

Barnehagens nettside

Vi har en egen nettside www.marihona-barnehage.no Der finner man informasjon om barnehagen, om avdelingene, vedtekter, årsplan del 1 og kontaktinformasjonen.

Facebook

Barnehagen har en egen facebookside som heter Marihøna gårds- og friluftsbarnhage AS. Der legger vi ut små glimt fra barnehagehverdagen (kun bilder av barn der foreldre har gitt tillatelse).

Vi har også en lukket gruppe som heter «BRUKTMARKED Marihøna gårds- og friluftsbarnhage AS» Her kan foreldre tilby andre foreldre i barnhagen å arve, gi bort, kjøpe eller bytte barneklær og utstyr.

BRUKTMARKED Marihøna gårds-og friluftsbarnhage ...

PRIVAT GRUPPE · 69 MEDLEMMER

Møter

Planleggingsdager

Vi gjennomfører 5 planleggingsdager per år. Planleggingsdagene varer i 7,5 timer og vil i hovedsak brukes til kompetanseheving for de ansatte og planlegging, dokumentasjon, vurdering og utvikling av barnhagens innhold og arbeidsmåter. Planleggingsdagene for kommende barnhageår fastsettes senest juni. Planleggingsdagene finner dere i barnhagens aktivitetskalender som ligger under Nyhetsbrev i MyKid og bakerst i Årsplan del 1.

Personalmøter

Det vil bli gjennomført personalmøter på kveldstid. Tema da kan være f.eks. refleksjoner og drøftinger, førstehjelp, livredningskurs eller sikringskurs til klatring. Det kan være planarbeid, eller det kan være kurs innen fagområder vi ønsker å utvikle oss innenfor. Antall møter tilpasses etter behov i løpet av året.

Pedagogmøte

Gjennomføres torsdag i partallsuker kl. 12.00 - 13.30. En barnehagelærer fra hver avdeling og barnhagens ledelse jobber med planlegging, vurdering, evaluering og utvikling av barnhagen. Vi jobber med temaer som pedagogene tar med videre ut på avdelingene. Vi diskuterer og drøfter barnhagens innhold. Første torsdag i partallsuke i måneden er det felles pedagogmøte for hele barnhagen. Andre torsdag i partallsuke i måneden er det pedagogmøte for samarbeidende avdelinger som har barnegrupper på samme alder.

Avdelingsmøter

De ansatte på avdelingen jobber med planer og utviklingsarbeid på avdelingen, drøfter tilrettelegging for barnegruppa og individuell tilrettelegging. De trekker inn saker som er drøftet og bestemt på pedagagmøtene.

Diverse planer for ansvar og rutiner

De daglige rutinene med fjøs og dyr (høst, vinter, vår)

Kl. 7.30/8.00: evt ta med 1-3 barn

1. Sjekk tavla. Les beskjeder.
2. Gi hestene høy.
3. Sjekk og vask vannautomatene til hestene.

Kl. 9.00 - 11.00: ta med barn i grupper

1. Sjekk tavla. Les beskjeder
2. Se over fôr mandager. Trenger innkjøp = gi beskjed til ledelsen
3. Gi dyra mat, se egen fôringsplan, husk grønt og kvister.
4. Se ekstra godt på hvert dyr og forsikre deg om at de har det bra.
5. Rengjøre hos grisen
6. Rydd, hold orden/rake ute og kost i fjøset(høy og halm skal ligge ute)
7. Skyll kniven og fjølen det skjæres opp grønnsaker på.
8. Tørk av benken med våtservietter.
9. Følge månedsplanen. Kose med dyra, bli kjent, ri, børste osv.

Rengjøre bå(s)er) ukentlig, avdelingsansvar (se egen liste)

Rake uteområde ukentlig og rydd opp etter dere når dere har jobbet der.

Kl. 15.30 ta med barn så ofte som praktisk mulig

1. Sjekk tavla. Les beskjeder.
2. Gi dyra mat, se egen føringsplan
3. Kost gulvet
4. Tøm søppel fredager
5. Slukk dagslyset

Rullering fjøsuker

Avdelingen som står først har hovedansvaret, men samarbeider med småbarnsavdelingen som står i parentes.

- Uke 31   Tunet (fortsatt noe ferieavvikling)
- Uke 32   Bjørnehiet (med hjelp fra Nøtteliten)
- Uke 33   Alvebarna (med hjelp fra Små-Alvene)
- Uke 34   Trollskogen
- Uke 35   Store-Alvene
- Uke 36   Hakkebakkeskogen (med hjelp fra Lilleputtskogen)
- Uke 37   Bjørnehiet (med hjelp fra Nøtteliten)
- Uke 38   Alvebarna (med hjelp fra Små-Alvene)
- Uke 39   Trollskogen
- Uke 40   Store-Alvene
- Uke 41   Hakkebakkeskogen (med hjelp fra Lilleputtskogen)
- Uke 42   Bjørnehiet (med hjelp fra Nøtteliten)
- Uke 43   Alvebarna (med hjelp fra Små-Alvene)
- Uke 44   Trollskogen
- Uke 45   Store-Alvene

Uke 46	Hakkebakkeskogen (med hjelp fra Lilleputtskogen)
Uke 47	Bjørnehiet (med hjelp fra Nøtteliten)
Uke 48	Alvebarna (med hjelp fra Små-Alvene)
Uke 49	Trollskogen
Uke 50	Store-Alvene
Uke 51	Hakkebakkeskogen (med hjelp fra Lilleputtskogen)
Uke 1	Trollskogen
Uke 2	Store-Alvene
Uke 3	Hakkebakkeskogen (med hjelp fra Lilleputtskogen)
Uke 4	Bjørnehiet (med hjelp fra Nøtteliten)
Uke 5	Alvebarna (med hjelp fra Små-Alvene)
Uke 6	Trollskogen
Uke 7	Store-Alvene
Uke 8	Hakkebakkeskogen (med hjelp fra Lilleputtskogen)
Uke 9	Bjørnehiet (med hjelp fra Nøtteliten)
Uke 10	Alvebarna (med hjelp fra Små-Alvene)
Uke 11	Trollskogen
Uke 12	Store-Alvene
Uke 13	Hakkebakkeskogen (med hjelp fra Lilleputtskogen)
Uke 14	Bjørnehiet (med hjelp fra Nøtteliten)
Uke 15	Alvebarna (med hjelp fra Små-Alvene)
Uke 16	Trollskogen
Uke 17	Store-Alvene
Uke 18	Hakkebakkeskogen (med hjelp fra Lilleputtskogen)
Uke 19	Bjørnehiet (med hjelp fra Nøtteliten)
Uke 20	Alvebarna (med hjelp fra Små-Alvene)
Uke 21	Trollskogen
Uke 22	Store-Alvene

- Uke 23 Hakkebakkeskogen (med hjelp fra Lilleputtskogen)
- Uke 24 Bjørnehiet (med hjelp fra Nøtteliten)
- Uke 25 Alvebarna (med hjelp fra Små-Alvene)
- Uke 26 Trollskogen
- Uke 27 Egen ferieplan (avd. slått sammen)
- Uke 28, 29 og 30: barnehagen holder sommerstengt

Ansvarsliste skifte i båser ute eller inne 2023-24

Avdelingen har ansvar for at dyrene har det rent og fint rundt seg, fjerne møkk, skifte halm osv.

AUGUST		SEPTEMBER	
Gris	Alvebarna	Gris	Trollskogen
Hester	Trollskogen	Hester	Store-Alvene
Kanin-Tunet	Lilleputtskogen	Kanin- Tunet	Lilleputtskogen
Kanin- Alveskogen	Små-Alvene	Kanin- Alveskogen	Små-Alvene
Geit	Store-Alvene	Geit	Bjørnehiet
Marsvin	Nøtteliten	Marsvin	Nøtteliten
Høner	Bjørnehiet	Høner	Hakkebakkeskogen
Vaktler	Hakkebakkeskogen	Vaktler	Alvebarna

OKTOBER		NOVEMBER	
Gris	Store-Alvene	Gris	Bjørnehiet
Hester	Bjørnehiet	Hester	Hakkebakkeskogen
Kaniner	Nøtteliten	Kaniner	Lilleputtskogen
Geit	Hakkebakkeskogen	Geit	Alvebarna
Marsvin	Lilleputtskogen	Marsvin	Små-Alvene
Høner	Alvebarna	Høner	Trollskogen
Vaktler	Trollskogen	Vaktler	Store-Alvene

DESEMBER		JANUAR	
Gris	Hakkebakkeskogen	Gris	Alvebarna
Hester	Alvebarna	Hester	Trollskogen
Kaniner	Små-Alvene	Kaniner	Nøtteliten
Geit	Trollskogen	Geit	Store-Alvene
Marsvin	Nøtteliten	Marsvin	Lilleputtskogen
Høner	Store-Alvene	Høner	Bjørnehiet
Vaktler	Bjørnehiet	Vaktler	Hakkebakkeskogen

FEBRUAR		MARS	
Gris	Trollskogen	Gris	Store-Alvene
Hester	Store-Alvene	Hester	Bjørnehiet
Kaniner	Lilleputtskogen	Kaniner	Små-Alvene
Geit	Bjørnehiet	Geit	Hakkebakkeskogen
Marsvin	Små-Alvene	Marsvin	Nøtteliten
Høner	Hakkebakkeskogen	Høner	Alvebarna
Vaktler	Alvebarna	Vaktler	Trollskogen

APRIL		MAI	
Gris	Bjørnehiet	Gris	Hakkebakkeskogen
Hester	Hakkebakkeskogen	Hester	Alvebarna
Kanin	Nøtteliten	Kanin- Tunet	Lilleputtskogen
		Kanin- Alveskogen	Små-Alvene
Geit	Alvebarna	Geit	Trollskogen
Marsvin	Lilleputtskogen	Marsvin	Nøtteliten
Høner	Trollskogen	Høner	Store-Alvene
Vaktler	Store-Alvene	Vaktler	Bjørnehiet

JUNI		JULI	
Gris	Alvebarna	Gris	Trollskogen
Hester	Trollskogen	Hester	Store-Alvene
Kanin-Tunet	Nøtteliten	Kanin- Tunet	Lilleputtskogen
Kanin- Alveskogen	Små-Alvene	Kanin- Alveskogen	Små-Alvene
Geit	Store-Alvene	Geit	Bjørnehiet
Marsvin	Lilleputtskogen	Marsvin	Nøtteliten
Høner	Bjørnehiet	Høner	Hakkebakkeskogen
Vaktler	Hakkebakkeskogen	Vaktler	Alvebarna

Aktivitetskalender

1. august 2023 til 31. juli 2024

Med forbehold om endringer

Måned	Dato	Klokka	Aktivitet	For hvem
August	Onsdag 23.	Fra 14.30	For Alveskogen og Skogholtet Foreldrebesøk avdelingsvis med litt servering	Foreldre og søsken
	Torsdag 24.	Fra 14.30	For Tunet Foreldrebesøk avdelingsvis med litt servering	Foreldre og søsken
September	Uke 36		Foreldremøter avdelingsvis	Foreldre, ansatte
	Torsdag 14.	17-19	Personalmøte	Ansatte
	Fredag 29.		Gårdsfest	Barn, ansatte
Oktober	FORELDRESAMTALER			
	Fredag 6. Bhg. stengt	Hele dagen	Planleggingsdag	Ansatte
	Onsdag 25.	17-19	Personalmøte	Ansatte
	Tirsdag 24.		FN -dagen, avdelingsvis	Barn, ansatte
November	Fredag 24. Bhg. stengt	Hele dagen	Planleggingsdag (samkjørt m/kommunen)	Ansatte
Desember	Onsdag 13.	7.30	Lucia	Barn, foreldre, søsken, ansatte
	Tirsdag 19.		Nissefest/grøttest	Barn, ansatte
	23. 12 - 01.01	Hele uka	Juleferie Bhg stengt	Barn, ansatte
Januar				
Februar	Fredag 2. Bhg. stengt	Hele dagen	Planleggingsdag (samkjørt m/kommunen)	Ansatte
	Uke 5		Prosjektuke Samefolket	Barn, ansatte
	Tirsdag 6.		Samefolkets dag	Barn, ansatte
	Onsdag 14. .		Vinteraktivitetsdag	Barn, ansatte
Mars	FORELDRESAMTALER			
	Fredag 1.		Frist for svar vedr. påskeferie	Foreldre Ansatte
	Dato kommer		Barnehagedagen 2023	Barn, ansatte
	Torsdag 21.	7.30 -9	Gul dag Påskefrokost hos Trollskogen, Bjørnehiet, Store-Alvene og Alvebarna	Barn, foreldre, søsken, ansatte
		14.30	Påskekaffe med noe attåt hos Nøtteliten, Lilleputtskogen, Små-Alvene og Hakkebakkeskogen	
	Uke 13		Påskeuka	
	Onsdag 27.. Bhg stengt		Onsdag før skjærtorsdag	
April	Torsdag 11.	17 - 20.45	Personalmøte	Ansatte
	Fredag 19.		Frist for svar vedr. sommerferie	Foreldre Ansatte
Mai	Tirsdag 7.	17 -20.45	Personalmøte/dugnad	Ansatte
	Fredag 10 Bhg stengt		Planleggingsdag	Ansatte
	Torsdag 16.		17. mai feiring	Barn, ansatte
	Fredag 24.	Hele dagen	Marihønadagen: karneval 😊	Barn, ansatte

	Uke 22		Fotografering	Barn
Juni	Uke 23 og 24		Sommerturer	Barn, ansatte
	Tirsdag 11.	15-17	Sommerfest for Alveskogen og Skogholtet	Barn, foreldre, søsken, ansatte
	Onsdag 12.	15-17	Sommerfest Tunet	Barn, foreldre, søsken, ansatte
	Onsdag 19.	Kl. 17	Avslutning skoleklubben	Barn og ansatte skoleklubb, foreldre, søsken, besteforeldre
	Fredag 21. Bhg. stengt		Planleggingsdag	Ansatte
Juli	UKE 28, 29, 30 Bhg stengt		Sommerferie	